

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav románských štúdií

Bakalárska práca

Katarína Ganobčíková

Vplyv prírody na charakter a vývoj postáv v diele Cira Alegriú

La Serpiente de Oro

**The impact of nature on human mind and further character development
in the novel of Ciro Alegria *La Serpiente de Oro***

Prehlásenie

Prehlasujem, že som túto prácu vypracovala samostatne a že som citovala všetku literatúru a iné odborné zdroje, s ktorými som pracovala.

V Prahe, dňa 12.5.2020

.....

Pod'akovanie:

Touto cestou by som sa chcela poďakovať mojej vedúcej práce Mgr. Dore Polákovej, Ph.D., za venovaný čas, odborné vedenie a poskytnutie užitočných rád rád a pripomienok, ktoré mi pomohli a motivovali ma pri písaní tejto práce.

Abstrakt:

Táto bakalárska práca sa zaoberá vplyvom prostredia na charakter postáv v diele *La Serpiente de Oro*. V práci sa budeme zaoberať niekoľkými dôležitými témami a motívami, ktoré sú charakteristické pre obyvateľov calemarského prostredia. Pomocou postupnej analýzy týchto motívov si budeme schopní vytvoriť obraz o živote postáv v Caemare, ktorý je do veľkej miery ovplyvnený riekou Marañón a pralesom. Dôležitou súčasťou práce je oboznámenie sa s autorom Cirom Alegríou, ktorého tvorba je do značnej miery ovplyvnená politicko-sociálnou situáciou v Peru. Autor zachytáva jednoduchý, ale harmonický život obyvateľov v okolí pralesa, ktorí sa podriaďujú majestátnej prírode. V kľúčovej časti budeme podrobnejšie analyzovať správanie postáv pochádzajúcich z rozdielneho prostredia a ich následnú zmenu vnímania. Ďalej sa práca sústreďí na porovnanie indiánskych, miešaneckých a kreolských postáv vystupujúcich v diele. Román je možné porovnávať aj s inými dielami románu pralesa a regionalizmu, čomu sa venujeme v záverečných kapitolách.

Kľúčové slová: človek, správanie, vplyv, príroda, prales, Latinská Amerika

Abstract:

This bachelor's thesis is focused on the influence of the environment on the personality of the characters in the work *La Serpiente de Oro*. In this work we are going to discuss various themes and motifs characteristic for the inhabitants of Caemare. With a gradual analysis of these motifs we will be able to create a picture of the life of the people in Caemare, which is in a large part influenced by the river Marañón and the jungle. An important part of this work is the acquaintance with the author of the work, Ciro Alegría, whose work is highly influenced by the political-social situation in Peru. The author captures the simple, but harmonious life of the people living in close proximity of the jungle, who conform to the majestic nature. In the key part of this thesis we are going to analyze the behaviour of the characters who come from a different environment and their consecutive change of perception. Furthermore, the work focuses on the comparison of the indian, mestizo and creole characters who appear in the work. The novel can also be compared to other novels of the jungle and regionalist novels, which is addressed in the final chapters.

Kľúčové slová v angličtine: human, behavior, impact, nature, jungle, Latin America

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Život autora a politické zameranie.....	3
3. Vplyv politického a sociálneho systému na dielo.....	5
4. Vplyv náboženstva na postavy.....	8
5. Vnímanie okolitého sveta postavami v diele.....	11
6. Postavy v diele.....	13
6.1 Indián.....	14
6.1.1 Úloha indiánskych postáv v diele.....	16
6.2 Mestic- El Cholo.....	19
6.2.1 Téma smrti a osudovosť v diele.....	26
6.2.2 Téma spolupatričnosti a špecifického užitia jazyku v diele.....	27
6.2.3 Téma zmyselnosti a zobrazenie ženských postáv v diele.....	29
6.3 Kreol- El Forastero.....	31
6.3.1 Téma premeny a vplyvu prírody na charakter cudzinca.....	33
6.4 Rieka Marañón.....	35
7. Peruánský regionalistický román a dielo <i>La Serpiente de Oro</i>	37
8. Prostredie pralesa v diele a porovnanie s inými dielami.....	39
9. Vplyv pralesa na vznik diela a jeho zobrazenie v diele.....	41
10. Záver.....	44
11. Resumé.....	46
12. Résumé.....	48
13. Resumen.....	50
14. Bibliografia.....	52

1. Úvod

Cieľom tejto bakalárskej práce je detailnejší popis vplyvu okolitej prírody na život postáv v diele od peruánskeho spisovateľa Cira Alegriú *La Serpiente de Oro* (Zlatý Had). V práci sa zameriavame hlavne na jednotlivé témy a motívy vyskytujúce sa v calemarskom prostredí, ktoré nám pomáhajú ľahšie nahliadnuť do spôsobu života calemarských obyvateľov a porovnať ho s postavami cudzími, ktoré sa v tomto prostredí síce vyskytujú, ale nie sú miestne.

Prostredie pri rieke Marañón, kde autor vyrastal a ktoré popisuje vo svojom diele *La Serpiente de Oro*, dokázal Ciro Alegria vďaka svojim skúsenostiam autenticky zobrazit'. Napriek tomu, že sa jedná o jeho debutový román, možno ho považovať za jedinečné dielo písané inovatívnym spôsobom.

V úvodnej kapitole sa venujeme životu autora. Okrem spisovateľskej činnosti sa zaoberal aj politikou, ktorá do veľkej miery ovplyvnila jeho tvorbu. Neskôr dosadíme dielo do sociálno- politického kontextu, ktorý v tomto diele nie je výrazný a nezohráva dôležitú úlohu. Avšak autorova schopnosť autentického popisu života v odľahlejšej oblasti odhaľuje spôsob, akým majú obyvatelia nadstavený svoj vlastný sociálny systém.

Následne je popísaný spôsob vnímania okolitého sveta miestnymi postavami a ich špecifické vysvetľovanie si životných udalostí, ktoré je silno späté s prvkami vyskytujúcimi sa v okolitej prírode. V nasledujúcej kapitole sa zaoberáme aj vierou Calemarčanov, ktorá je ovplyvnená domorodým náboženstvom a zároveň kresťanstvom, čo sa taktiež odráža na vzťahu k okolitej prírode.

V piatej kapitole jednotlivo zobrazujeme indiánske, mestické a kreolské postavy, v ktorých sa najvýraznejšie odráža prostredie. Zameriavame sa na dôležité postavy v diele, v ktorých autor zobrazil jednotlivé témy a motívy v ich živote ovplyvnenom týmto enviromentom. Tie sú však pre miestnych obyvateľov Calemaru rovnaké, pretože fungujú ako jedna spoločná komunita. Analyzujeme tak dôležité aspekty života, ktoré sú charakteristické pre všetky mestické postavy. Vďaka tomu si môžeme utvoriť obraz o charaktere miestnych a porovnať ich s charakterom indiánskych aj kreolských postáv. Tie sa do veľkej miery odlišujú svojim pohľadom na život a na okolitú prírodu, ktorá ho ovplyvňuje. Bližšie rozoberáme aj vývoj kreolských postáv, ktoré sa rozhodli vstúpiť do prírody.

V záverečnej časti vyzdvihujeme autorov špecifický a inovatívny spôsob písania, porovnáваме ho s ostatnými regionalistickými románmi a venujeme sa spôsobu zobrazenia charakteristických tém regionalizmu v tomto románe. Keďže sa príbeh odohráva v prostredí pralesa, dielo porovnáваме aj s niektorými dôležitými dielami románu pralesa. Dôraz kladieme aj na autorovu schopnosť obsiahnuť niekoľko jednotlivých tém v diele, ktoré slúžili ako stavebný prvok na hodnoverné zobrazenie života obyvateľov v údolí rieky Maraňón.

2. Život autora a politické zameranie

Ciro Bazán Alegría (4. november 1908 – 17. február 1967) sa narodil do rodiny s európskymi koreňmi. Jeho rodina žila na statku pri rieke Marañón, čo ovplyvnilo jeho neskoršiu tvorbu. Mal možnosť spoznať život utláčaných indiánov a miešancov počas diktátorského režimu, ktorí žili v okolí jeho haciendy, a žiť v blízkom kontakte so všetkými skupinami obyvateľstva, ktoré obývali Huamachuco. Neskôr študuje v Trujillo a venuje sa novinárskej a literárnej činnosti. Štúdium na univerzite však nedokončí. Alegríu osloví marxistické hnutie *Alianza Popular Revolucionaria Americana* (APRA), ku ktorému sa pridáva.¹

Počas jeho detstva bol v Peru diktátorsky režim pod vedením Augusta Bernardino Leguia y Salceda, ktorý bol za hlavu štátu zvolený dvakrát. Počas obdobia jeho vlády sa v Peru rozšíril industrializmus a vzrástol ekonomický rozvoj krajiny, čo však spôsobilo nárast inflácie, oligarchiu a znižovanie životnej úrovne nižšej skupiny obyvateľstva. Ľavicové strany, medzi ktorými bola aj APRA, chceli odstrániť imperializmus spôsobený diktátorským režimom a dosiahnuť rovnakú životnú úroveň pre všetky skupiny obyvateľstva, ktoré boli počas vlády Augusta Legiu utláčané.

Po voľbách, kedy sa v roku 1930 dostane na tri roky k moci Luis Miguel Sánchez Cerro, je strana APRA zakázaná. Jej zakladateľ Victor Raul Haya de la Torre je nútený sa po prehre v prezidentských voľbách skrývať. Ciro Alegría ako zástupca APRA v Trujillo je pre svoju činnosť niekoľkokrát prenasledovaný a uväznený v Lime. Neskôr dostane amnestiu od generála Óscara Raymunda Benavides Larrea, a kvôli vyhosteniu odchádza do Chile.²

V Chile sa venuje literárnej činnosti a vznikajú jeho významné diela *La Serpiente de Oro* (1935), *Los Perros Hambrientos* (1938) a *El Mundo es Ancho y Ajeno* (1948), ktoré sú významne oceňované. Každé z jeho diel zobrazuje určitú autorovu skúsenosť, či už prezentuje politický kontext, alebo sociálne postavenie rôznych skupín obyvateľstva, s ktorými sa počas svojho života stretol. Pomocou literatúry tak nepriamo pokračuje v politickej činnosti, čo potvrdzuje aj Eduardo Urdanivia Bertarelli, ktorý tvrdí, že jeho literárna tvorba bola jediným

¹ LAZO, R. *La novela andina: pasado y futuro*. Mexico: Porrúa, 1982. pp.58-67.

² PÉREZ BLANCO, L. "Canto, drama y tragedia en la narrativa de Ciro Alegría." *Boletín Millares Carlo*, 1982, núm.5, pp.13. [online] [cit.2.4.2020] En: <<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1448702>>

možným spôsobom, ako byť naďalej súčasťou politicko-sociálneho života a naďalej prezentovať svoju ideológiu. „Literárna tvorba znamenala v prípade Cira Alegriu spôsob, akým pokračoval vo svojom politickej činnosti po tom, čo bol vyhodený po revolúcií v Trujillu, v júli 1932.“³

V roku 1948 odchádza zo strany APRA a v roku 1949 vyučuje na univerzite v Puerte Ricu. Venuje sa literárnej a novinárskej činnosti na Kube a v USA. V roku 1960 sa vráti do Peru. Po jeho smrti v roku 1967 sú publikované niektoré z jeho esejí.

3 URDANIVIA BERTARELLI, E. "Para Una Nueva Lectura De Ciro Alegria." *Revista De Crítica Literaria Latinoamericana*, vol. 4, no. 7/8, 1978, pp. 175.
[online] [cit. 2.4. 2020] En:<*JSTOR*, www.jstor.org/stable/4529876.>
"La creación literaria significó para Ciro Alegria una forma de continuar realizando su tarea política una vez que fuera expulsado del país después de la revolución de Trujillo en julio de 1932."

3. Vplyv politického a sociálneho systému na život postáv

V dielach *Los Perros Hambrientos* a *El Mundo es Ancho y Ajeno* sa priamo odráža autorov pohľad na dopad politického systému na obyvateľstvo. Dielo *El Mundo es Ancho y Ajeno* poukazuje priamo na problémy indiánskeho obyvateľstva a jeho zneužívanie k ťažkej práci. V *Los Perros Hambrientos* môžeme vidieť krutosť príslušníkov iných sociálnych vrstiev, ktorí zneužívajú svoju moc a tyranizujú ostatných obyvateľov.⁴

Dielo *La Serpiente de Oro* je však situované do oblasti, v ktorej politická situácia priamo nezasahuje do života calemarského obyvateľstva. Postavy vedú obyčajný život plný nepredvídateľných zážitkov spojených s ich prostredím. Politika a problémy spojené s nastoleným systémom sa ich priamo nedotýkajú, a mohli by sa považovať za okrajové.

Nejedná sa však o sociálny vývoj alebo pokrok, ktorý zaručil obyvateľom určitú slobodu, ktorá nie je ovplyvnená politickým režimom. Vzhľadom na to, že sa jedná o odľahlejšiu časť štátu, disponuje Calemar svojou vlastnou autonómiou, v ktorej sa štátne zriadenie ešte nevyvinulo. Calemar si stále zachováva svoju podobu, v ktorej je život ovplyvnený okolnosťami spojenými s prírodou a účelom obyvateľov je len prežívať v tomto prostredí tak, ako prežívali doteraz, slobodne.⁵

Cieľom autora však nebolo zasadenie diela do historického a sociálneho kontextu tak, ako to bolo v jeho neskorších dielach. Antonio Cornejo Polar vyvodzuje, že calemarská komunita má svoje vlastné zriadenie a štruktúru, ktorá funguje aj bez externého vplyvu spoločnosti.

4 MATE, HUBERT E. "Social Aspects of Novels by López y Fuentes and Ciro Alegria." *Hispania*, vol. 39, no. 3, 1956, pp. 287–292. [online] [cit. 7. 6. 2020] In:<JSTOR, www.jstor.org/stable/336006.>

5 SIEBENMAN, G. *La serpiente de oro, novela cholista*. San Gall: Universidad de San Gall, 1980, pp.266. [online] [cit. 2. 4. 2020] En:<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=899150>>

„Aj keď možno román *La Serpiente de Oro* sa touto témou nezaobrá priamo, pripravuje základy pre dielo *El Mundo es Ancho y Ajeno*. Zvlášť jeho presvedčivé a dôkladne podložené zobrazenie komunitného spolužitia, ktoré je s určitosťou nadradené tomu mestskému a v prípade diela *El Mundo es Ancho y Ajeno* nadobúda ešte aj historickú a sociálnu presnosť, ktorú v diele *La Serpiente de Oro* nezachytá.“⁶

V románe sa vyskytujú príslušníci štátneho zriadenia iba v kapitole *Lucindas y Florindas*, kde stretávame s postavami dvoch strážcov bezpečnosti z Huamachucy, ktorí zneužívali svoje postavenie a pokutovali hlavne indiánov a miešancov na slávnostiach v Sartine. Medzi prítomnými však nevzbudzujú rešpekt, ale posmievajú sa im.

„Pochádzajú z neďalekého mestečka Huamachuco a naduto sem prišli s cieľom zabrániť „nejakému hňupovi“, ako sa vyjadrili, opiť sa do nemoty; a preto už pokutovali dvoma librami statkára dona Roqua, ktorý sa spil už na začiatku večera a robil výtržnosti. Zaplatil im dve libry a pridal ďalšie dve hovoriac: -„To mám predplatné; zajtra si dám rovnako.“⁷

6 POLAR, A. "La imagen del mundo en La serpiente de oro." En *La novela peruana: Clorinda Matto de Turner, Enrique López Albújar, Ciro Alegría, José María Arguedas, Manuel Scorza, Julio Ramón Ribeyro, Mario Vargas Llosa*. Lima: Centro de Estudios Literarios Antonio Cornejo Polar – CELACP, 2017, p. 83. [online] [cit. 9. 4. 2020] En:< www.jstor.org/stable/j.ctt1k3s9jw.11>

"Tal vez La serpiente de oro avanza poco por este camino, pero –aún así– prepara los cimientos de El mundo es ancho y ajeno; en especial, su sostenida y convincente proposición del modelo social comunitario como definitivamente superior al modelo burgués, proposición que en este caso, en El mundo es ancho y ajeno, adquiere el peso de realidad histórica y social que se pierde en La serpiente de oro. "

7ALEGRÍA, C. *La Serpiente de Oro*. La Habana: Edición Popular, 1961. Print. Escritores Latinoamericanos. (Všetky citácie primárneho zdroja boli v práci využité z tejto edície.)

"Pertenece al retén recién instalado en Huamachuco y llegaron con grandes humos queriendo prohibir: «que todo títire con cabeza» —así habían dicho en una tienda— bebiere en demasía, por lo cual pusieron multa de dos libras a don Roque, el hacendado, que se emborrachó desde la víspera hasta hacer garabatos. Él pagó las dos libras y añadió otras dos diciendo:—Esto es adelantao, mañana me aplico otra igual... " (pp. 32.)

Snažia sa získať si priazeň Lucindy, ale dostanú sa do roztržky s Arturom a Rogeliom, ktorí ich za pomoci ostatných miešancov premôžu. Arturo je nútený po tomto incidente utiecť, aby sa vyhol problémom so zákonom.

Strážcovia sú v Sartine neželaní, obyvatelia si chcú zachovávať ich voľný spôsob života, ktorý sa neriadi normami štátu. Majú vlastný fungujúci systém a zmysel pre spravodlivosť. Strážcovia taktiež schválne vyvolávajú konflikty s indiánmi a miešancami. Sú si tak vedomí nespravodlivosti a zneužívania moci z ich strany. „...boli zasadnutí hlavne na miešancov a na indiánov“⁸

Arturovo a Rogeliovo víťazstvo je preto v bitke s nimi považované za hrdinstvo, ktoré dopomohlo k udržaniu poriadku vo fungujúcej komunite.⁹

V diele sa v predposlednej kapitole stretávame s postavou utečenca, ktorý uteká dvadsať rokov pred milíciou. Je nútený putovať pred úradmi, ktoré ho neustále prenasledujú za zabitie dôležitého statkára, pred ktorým sa bránil. Na chvíľu sa vracia späť do Calemaru, kde trávi krátky čas v dome Lucasa. Jeho postava však nepredstavuje zločinca, ale človeka, ktorý sa za určitých okolností ocitol v nepriaznivej situácii.

Nespravodlivosť systému mu nedovoľuje žiť slobodný život a musí neustále putovať po krajine, čo je v jeho prípade jediný spôsob, ako prežiť. V ostatných postavách vzbudzuje súcit, kvôli neprávosti spôsobenej systémom, ktorému nerozumejú, pretože sa nedá uplatniť v ich spôsobe života, ktorý má odlišné pravidlá.¹⁰

8"..."se dedicaron a echar el guante a cholos e indios" (pp.32.)

9 SIEBENMAN, G. Op, cit., 1980, pp. 268.

10 ESCOBAR, A. *La serpiente de oro, o, El rio de la vida*. Lima: Universidad Nacional Mayor de San Marcos, 1993, pp. 58. Colección Prisma.

4. Vplyv náboženstva na postavy

V predchádzajúcej kapitole sme objasnili politickú a sociálnu nezávislosť postáv v románe. Napriek tomu, že postavy neprijímajú štátne zriadenia a pravidlá si určuje samotná komunita, sa v diele vyskytuje autorita náboženstva.

V peruánskej literatúre sa táto téma objavuje často. Náboženská téma, ktorá sa zaoberá v literatúre hlavne morálnou stránkou postáv a spoločnosti, je prítomná už v prvom peruánskom románe *El Padre Horán* (1848), od autora Narcisa Arésteguiho. Diela poukazujú na nemorálnosť cirkvi, ich predstaviteľov a na činy, ktoré spôsobujú úpadok spoločnosti. Medzi ne sa môže zaradiť aj dielo *Aves Sin Nido*, ktoré zobrazuje zlyhanie cirkvi a následný vplyv na spoločnosť, ktorá utláča indiánov. Diela však neboli zámerne antiklerické, ale okrem iného sa v nich podarilo zobrazit' spoločnosť, ktorá sa napriek nadstaveným duchovným normám podľa nich nesprávala.

Postupne začala literatúra odrážať aj pôvodné náboženstvá peruánskeho obyvateľstva. V dielach sa vyskytovali prvky čarodejníctva, mágie a povery tvoriace súčasť duchovného života Peruáncoov a pôvodných náboženstiev, ktoré sú v každom regióne špecifické. Podobne sa s takýmito prvkami stretávame aj v tvorbe Cira Alegríu v dielach *Los Perros Hambrientos* a *La Serpiente de Oro*, kde sa vyskytujú prvky pôvodného náboženstva aj kresťanstva.¹¹

Obyvatelia Calemaru sami seba zaraďujú medzi kresťanov vyznávajúcich kult (La Virgen del Perpetuo Socorro de Calemar).¹² V diele sa mnohokrát stretávame s typickými kresťanskými znakmi, ako sú kríže, kresťanské oltáre, kostoly, omše a iné prvky. Sú na vieru hrdí a zakladajú si na dobrých mravoch, ktoré z nej vyvodzujú, čo môžeme pozorovať aj v kapitole *Lucindas y Florindas* pri oslavách jarmoku. Počas tanečnej oslavy v dome Doñe Puly zmiešané obyvateľstvo spieva rôzne oslavné piesne, medzi ktorými sa často objavujú kresťanské motívy. Je dôležité poznamenať, že týchto spevov sa zúčastňovali aj indiáni, čo ukazuje vzájomný rešpekt a spolupatričnosť medzi miešancami a indiánmi. „Prichádzajú bandy Maurov a Turkov, tých zatratencov, ktorí

11 VALLE, M. "La evolución de las figuras religiosas en la novela peruana." *Ibero-amerikanisches Archiv*, Neue Folge, 5, no. 4, 1979, pp. 309-310.

[online] [cit. 9. 4. 2020] En:<www.jstor.org/stable/43392271>

12 POLAR, A. Op, cit., 2017, pp. 84.

majú veľké nože, a tými zabíjajú každého kresťana v božskej bázni, a iné bandy iba spevávajú, ktoré chvália statkárov a cirkev.“¹³

Duchovný život miešancov je ovplyvnený ich špecifickou percepciou života. calemarský miešanci majú vo svojej komunite vzorec, podľa ktorého si vysvetľujú javy okolo seba. Všetky úkazy si vysvetľujú skrze moc prírody, ktorá je stvorená Bohom. Veľkolepá príroda pre nich stelesňuje Stvoriteľa a v rámci svojho vnímania jej preto pridelujú božské vlastnosti.¹⁴ „My v údolí sme tuláci, snáď preto, že naša rieka — nový boh! — nás vytvorila z vody a z hlíny z celého sveta.“¹⁵

Ako už bolo spomínané, calemarský miešanci sú na svoju vieru hrdí. Nezaoberajú sa však dogmami a dôležitejší je pre nich vzťah s Bohom a zachovanie ľudskej mravnosti. Keďže je pre nich príroda samotným zhmotneným Bohom, poddávajú sa jej a veria, že príroda je to, čo rozhoduje o ich osude. Osudovosť prírody je v diele niekoľkokrát preukázaná, hlavne v prípadoch smrti. Obyvatelia však smrť berú ako údel človeka, ktorý žije v spojení s prírodou.

Okrem kresťanských prvkov sa v ich viere objavujú aj prvky čarodejníctva, povier a mýtov. Najčastejšie ich spomína pri svojich didaktických prednesoch don Matías, ktorý v komunite predstavuje váženého člena, a mohli by sme ho považovať za staršinu medzi obyvateľmi. Don Matías je veriaci, zastáva si náboženstvo, ale v jeho rozprávaní často spája kresťanské prvky s poverami. Tie však nepôsobia ako protiklad kresťanstva, naopak podporujú a dopĺňajú jeho tvrdenia, a tak sú jeho poslucháči schopní lepšie pochopiť jeho morálnu kázeň. Ako príklad môžeme uviesť jeho rozprávanie o nevyspytateľnosti rieky, v ktorej ľudí topí démon Colluash pri jej prechádzaní. „Odsedlali svojich koňov, ktorí hrabali

13

"Llegan las bandas de los «moros» y los «turcos», esos condenados que usan grandes cuchillos para matar a todo cristiano con temor de Dios, y otras meramente cantantes que alabana los hacendados y la Iglesia.-Este camino que llega, llega a una casa santa, llega a una casa santa, de la Santísima Trinidad." (pp. 29.)

14 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 68.

15 "Los vallinos somos andariegos, acaso porque el río —nuevo Dios!— nos plasma con el agua y la arcilla del mundo." (pp. 9.)

nohami a preplávali ako psy, ale nikto si netrúfol previezť ľudí zo strachu pred číhajúcim Colluashom, ktorý by si pochutnal na nejakom kresťanovi.“¹⁶

Postava dona Oswalda, na rozdiel od ostatných, nezastáva na začiatku diela žiaden duchovný postoj. Tvrdí, že veda a jej správne aplikovanie dokáže vysvetliť všetky javy. Po jeho poznaní prírody sa však jeho postoj mení a začína si uvedomovať jej silu. Pri výstupe na vrch Campana, môže vidieť rozsiahly prales, ktorý pretína majestátna rieka a uvedomuje si veľkoleposť prírody. Postupne sa jeho vnímanie začne meniť a podobá sa na človeka z tohto prostredia. Ďalším spojením povery a kresťanstva je v románe príbeh milenky miestneho kňaza, ktorú obvinili z čarodejníctva a následne upálili so súhlasom samotného farára- jej milenca. Tá sa odvtedy zjavuje po meste ako duch a straší ostatných. Nejedná sa však o kritiku samotného kresťanstva, ale o kritiku morálky kňaza. Je dôležité dodať, že tento príbeh slúžil hlavne na poukázanie zmeny charakteru postavy dona Oswalda, ktorá pred spoznaním prostredia neverila na povery.

O duchovnom živote indiánov sa dozvedáme len prostredníctvom popisu iných postáv. Postava dona Juana de Marcapata, ktorý považuje indiánov za vypočítavých tvrdí, že niektorí z nich konvertovali na kresťanstvo iba zo zištných dôvodov. V skutočnosti podľa neho veria v prírodné božstvo a ako príklad uvádza strom a rieku. Necháпали kresťanským obradom, ktoré sa im zdalo zložité a učenia od misionárov im taktiež nepomáhalo. „Veria tomu, že Boh je najvyšší strom alebo najväčšia rieka, a majú svoje obrady a čary, ktorým sa učia. Ak sa stanú kresťanmi, tak len z vlastnej vypočítavosti.“¹⁷

Kresťanstvo medzi obyvateľmi nie je ortodoxné a mnohokrát sa stretávame aj so satirickým zobrazením života veriacich. Komunita udržiava morálny štandard, avšak počas osláv môžeme vidieť živelnosť a pôžitkárstvo v ich živote. Ako príklad môžeme uviesť postavu kňaza, ktorý ponúka indiánom alkohol. „Synáčikovia, Boh chce, aby sa jeho verní radovali. Piť s mierou neškodí.“¹⁸

16 "Desensillaron sus bestias que pasaron braciando como perros de tan ligero, pero naidas pasaba de miedual Cayguash, que dejuero andaba viendo comualimentarse dialgún cristiano." (pp. 17.)

17 "Ellos creen que Dios es el árbol más alto o el río más grande y tienen sus ritos y sus brujos que los adoctrinan. Si se hacen cristianos es por el interés." (pp.53.)

18 "Hijitos míos, Dios quiere que sus fieles se diviertan. En beber con cuidado no hay daño." (pp.32.)

Ich spôsob viery taktiež odráža ich špecifické vnímanie života. Je dynamická a prispôsobuje sa okolnostiam, v ktorých sa momentálne postavy nachádzajú. Vďaka nej si môžu vysvetľovať rôzne javy okolo seba a tým získavajú určitú istotu v živote. Ich prirovnávanie prírody k Bohu poukazuje na ich úctu k svojmu prostrediu a svojej komunite v ktorej žijú.¹⁹

5. Vnímanie okolitého sveta

V predchádzajúcich kapitolách sme priblížili pohľad postáv na život a prostredie, v ktorom žijú. Vo svojej komunite, oddelenej od vonkajšej pokrokovej spoločnosti, sa ich percepcia okolitých javov líši od ostatných a je silno determinovaná práve prírodou. Príroda je to, čo poznajú a na základe nej si vyvodzujú príčiny všetkého. Postavy často popisujú okolitý priestor, prírodné úkazy a každodenné situácie ako nadprirodzené. Napríklad v rozprávaniach dona Matiasa, ktorý popisuje rozvodnenú rieku, kde démon sťahuje ľudí pod hladinu. Osudovosť prírody, ktorá bola už spomínaná v predchádzajúcej kapitole, v nich síce vzbudzuje rešpekt, ale možnosť vysvetliť si úkazy pomocou povier a legiend im dodáva určitý pocit istoty pred mocnou prírodou.²⁰

Postavy, ktoré žijú mimo civilizovanejšieho prostredia, zameriavajú sa predovšetkým na obrábanie pôdy a prevážanie cez rieku, by mali vnímať všetko ohraničene. Pohybujú sa medzi základnými prvkami, ako je voda, zem, oheň a vzduch, s ktorými sa stretávajú najviac a ich spôsob života nevyžaduje prítomnosť ničoho iného.²¹ Neznamená to však, že sú duchovne obmedzenejší voči ostatným. Pomocou nadprirodzených prvkov, ako sú legendy, povery a viera v osud, ktoré pridávajú k tým základným, vytvárajú svoju špecifickú koncepciu života. Vytvárajú si tým novú, vlastnú realitu, ktorá odráža ich formu zmýšľania. Je potrebné poznamenať, že postavy sú morálne založené a zároveň k prírode prechovávajú rešpekt. Ich realita tak spája prvotné vnímanie zmyslami a následné pridanie neprirodzeného prvku do všedného javu alebo situácie.

19 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 68.

20 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 35.

21 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 15.

Ďalším dôležitým prvkom v diele je koka. Koka je typická andská rastlina, ktorá bola v Peru považovaná za posvätnú a má povzbudzujúce účinky. V diele si postavy pestujú tieto rastliny na svojich poliach a neustále ich žujú. Koka im dodáva odvalu a mnohokrát ju užívajú, aby im pomohla správne sa rozhodnúť alebo vyriešiť problém. „Myslím na svoju koku, vypytujem sa mojej koky, žiadam ju o radu a čakám, že mi osladí ústa svojou sladkosťou, ktorá je samotným zázrakom.“²²

Keďže táto rastlina má už spomínané povzbudzujúce účinky, postavy sú vďaka nej odvážnejšie a nezostávajú ďalej v rozpakoch. „Koka mi dodáva odvalu.“²³

Postavy veria, že príchuť koky predznamenáva osud. Tak, ako to bolo v prípade dona Matíasa, ktorému horkla koka, čo bolo znamenie Rogeliovej smrti. Ďalším príkladom, kedy postava konala tak, ako mu „poradila“ koka, bolo v prípade Lucasa. Lucasovi, ktorý sa zamiloval do Florindy, sa koka snažila naznačiť osud a doviest' ho k nej. Po pochopení zámeru, ktorý sa mu snažila koka ukázať, už necítil horkosť v ústach. Koka zosladla a dohnala ho k Florinde.²⁴ „Koka mi zosladla, aby mi ukázala Florindu a rieka mi ju vzala. Áno, koka mi darovala Florindu. Môžem byť už kľudný. Vďaka koke mám kľud.“²⁵

Postava dona Oswalda, ktorý nerozumie spôsobu života indiánov a miešancov, zastáva názor, že koka obmedzuje myseľ a omamuje ich. Tvrdí, že najviac pôsobí na ich psychiku a je príčinou ich necivilizovaného správania.

„—Verte mi, milý don Juan, že s podnikom, ktorý tu zriadim, sa zmenia aj ich mravy. Ďalšia vec, ktorá ma hnevá je, že žujú koku. Nech si pofajčievajú, ale koke nech sa vyhýbajú. Tá rastlina ich omamuje a uspáva. Myslím, že psychológia týchto domorodcov a miešancov pramení práve odtiaľ.“²⁶

22 "Pensando en mi coca, preguntándole a mi coca amarga, pidiéndole consejo y esperando que endulce mi boca con aquella dulzura que es el milagro mismo." (pp. 138.)

23 "La coca me alienta." (pp.141.)

24 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 36.

25 "La coca se puso dulce para hacerme ver a la Florinda y el río me la quitó. Sí, la coca me la ha dado. Puedo estar en paz. Ya me dio paz." (pp.140.)

26 "Crea usted, mi don Juan, que con la empresa que traiga por aquí variarán hasta las costumbres. Otra cosa que me revienta es que coqueen. Que fumen pero que no coqueen. Esa rama los tiene embotados y adormecidos. Creo que buena parte de la psicología indígena

On sám je však nútený dať si koku po výstupe na vrch Campana, kde dostane horskú chorobu. Indián mu podáva kapsu s kokovými lístkami a bez váhania si z neho naberie. Po výstupe sa charakter dona Oswalda mení a ku koke už neprechováva odpor. Keď sa po roku ciest po pralese vracia naspať do Calemaru, koku si už pýta sám.

Koka je v diele neoddeliteľnou súčasťou života calemarských obyvateľov. Pomáha im pri každodennej ťažkej práci a zároveň im umožňuje lepšie spojiť predstavivosť s realitou. Koka je v tomto prípade odrazom ich vnímania, ktoré prisudzuje aj obyčajným veciam určitú nadzmyselnosť.²⁷ Po jej užití necítia strach a sú odhodlaní nasledovať osud, ktorý im predurčí, ako to bolo aj v prípade Lucasovho otca. „Tatík mi rozprával, že si mu ukázala jeho osud.“²⁸

6. Postavy v diele

V diele sa stretávame s indiánskymi, miešaneckými (mestickými) postavami a postavami európskej rasy, ktoré žijú mimo pralesa a hôr. V úvodnej kapitole postava Lucasa Vilcu, ktorá je hlavným rozprávačom, jasne odlišuje indiánsku rasu od miešaneckej a vymedzuje ich rasu taktiež od cudzincov. Môžeme vidieť charakteristické črty každej rasy, ktoré rozprávač popisuje a zároveň ich vzájomné porovnávanie. Každá z rás vníma prírodu a prostredie odlišným spôsobom, uctia si ju rôzne a svoj život jej podriaďujú iným spôsobom. Hlavný rozprávač je však príslušník miešaneckej rasy, a preto sú niektoré výpovede, popisy postáv odlišnej rasy, ako aj ich správanie často hyperbolizované. Dielo je postavené hlavne na pohľade mestického obyvateľstva na prírodu a na ich adaptácii k životu pri rieke.

mestiza se debe a ella." pp. 55.

27 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 37.

28"Mi taita contaba que al de él le hiciste ver su suerte." pp. 139.

6.1. Indián

Autor vo svojej literárnej tvorbe riešil problémy spoločenských skupín v Peru. Medzi nimi bola aj otázka postavenia indiánov v spoločnosti. V dielach ako *El Mundo es Ancho y Ajeno*, *Los Perros Hambrientos* sa priamo dotýka problému utlačovania tejto skupiny. V románe *La Serpiente de Oro* sa taktiež stretávame s indiánskymi postavami, avšak tie sú popisované odlišným spôsobom a ich problematika sa v tomto diele nerieši tak, ako v ostatných jeho dielach, čo budeme postupne preukazovať.

Indiáni v období diktatúry a Alegriovho pôsobenia v politike boli nižšou sociálnou skupinou z dôvodu už spomenutého vytláčovania zo spoločnosti a územia, ktoré sa obmedzilo iba na horskú oblasť a prales. Pokrokovejšia spoločnosť tak na nich nemala ako vplývať, preto ostali v úzadí a naďalej mohli byť ľahko vykorisťovaní.

Otázka indiánskeho obyvateľstva sa v literatúre objavuje v mnohých smeroch. Indiáni boli najskôr popisovaní idealistickým spôsobom bez skutočného vyobrazenia ich problémov, ktorým čelia v zdanlivo pokrokovej spoločnosti. Tým sa vyznačoval prúd indianizmu, ktorý vznikol v období romantizmu a pohľad na indiánsku postavu bol skresľovaný, pretože bola idealizovaná. Zaujímavá bola ich exotickosť a odlišnosť od ostatných skupín, na ktorú sa indianistický román zameriaval.

Zároveň boli indiáni spájaní s určitou mystickosťou, pretože žili vo svojich komunitách, do ktorých ostatní nemohli preniknúť, čo mohlo taktiež ovplyvniť ich povrchné zobrazovanie v dielach.

V dvadsiatom storočí sa začína postupne nahliadať aj na sociálne problémy tejto skupiny, na ktoré sa poukazuje aj prostredníctvom literatúry. Narastá počet esejistov a spisovateľov, ktorí kritizujú spoločnosť za ich utlačovanie a krutosť.²⁹

Za predchodcu indigenistického románu považujeme dielo *Aves sin Nido* (1889) od autorky Clorindy Matto de Turner, ktorá v diele stále zobrazuje idylické a romantické poňatie indiánskeho sveta. Tomás Escajadillo považuje sa prvé indigenistické dielo *Cuentos Andinos* (1920) od peruánskeho spisovateľa Enriqueho Lópeza Albújara. Ďalej sa zaoberá presným

²⁹PERÉZ DE COLOSÍA RODRÍGUEZ, M. "El indigenismo y las novelas de Ciro Alegría" *Anales de la literatura hispanoamericana*, 1976, núm. 5, pp. 171.

[online] [cit. 6. 4. 2020] En:<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=51930>>

rozdeleným indianistického a indigenstického románu, ktorý býva často nesprávne zaradený. Medzi hlavný problém patrí domnienka, že každé dielo v ktorom sa objaví indiánska postava a dejú sa jej neprávosti, sa automaticky radí k indigenizmu, ako je to aj v prípade diela *Aves sin Nido*. Escajadillo taktiež tvrdí, že napriek peruánskeho pôvodu autorov, ktoré by mohlo indikovať autentické zachytenia života tohto obyvateľstva, nijak nezaručuje hodnovernosť jeho zobrazenia.³⁰

V prípade Cira Alegriú však priamy kontakt s indiánmi a miešancami pri Maraňóne počas jeho života ovplyvnil jeho tvorbu, pretože nebol iba pozorovateľom týchto skupín, ale spolunažíval v ich prostredí a bol schopný v dielach priblížiť ich spôsob života.³¹ Zároveň vo svojej politickej činnosti v APRE zastával myšlienky marxizmu, ktoré hlásali rovnosť všetkých skupín obyvateľstva.

Jeho myšlienky sa taktiež stotožňovali s peruánskym esejistom, novinárom a marxistom José Carlosom Mariáteguim, ktorý bol jedným z najdôležitejších osobností v otázke indigenizmu. Mariátegui v eseji *El proceso de la literatura* zastáva názor, v ktorom nepovažuje indigenizmus za najautentickejšie zobrazenie indiánskeho života, pretože je ešte stále určitým spôsobom postava idealizovaná a štylizovaná.³²

Je však dôležité si uvedomiť, že autorovým zámerom nebolo napísať román, ktorý sa zaoberá životom indiána v spoločnosti. Román *La serpiente de oro* bol predovšetkým dielom, ktoré sa venovalo životu v calemarskej prírode.

30 G. ESCAJADILLO, T. "El indigenismo narrativo peruano." *Philologia Hispalensis*, 1989, núm.4, pp. 117-119.[online] [cit. 1.4. 2020] En: < <https://doi.org/10.12795/PH.1989.v04.i01.10>>

31 G. ESCAJADILLO, T. Op, cit., 1989, pp. 121.

32 POLAR, A. Op, cit., 2017, pp. 80.

6.1.1. Úloha indiánskych postáv v diele

V diele sa stretávame s niekoľkými indiánskymi postavami, ktoré pomáhajú dotvárať príbeh a presnejšie definovať rozdiely medzi prvkami, ktoré vplývajú na postavy. Indiáni v diele sprevádzajú mestické postavy, vystupujú ako ich pomocníci alebo sprievodcovia v prírode. Stále ich môžeme považovať za postavy, ktoré sú najviac spojené s prírodou, pretože si zachovali svoje zvyky a nenechali svoj spôsob života ovplyvniť pokrokom spoločnosti.

Ich popis je v románe idealistickejší, jedná sa o odlišného indiána, ktorý je stále považovaný za človeka najviac podobného prírode. K neindiánskym postavám sa títo obyvatelia správajú rezervovane a tým si uchovávajú svoju tajuplnú identitu, ktorá je charakteristická práve pre nepredvídateľné prostredie.

Je však dôležité si uvedomiť, že indiánske postavy v diele sú vždy popisované inými skupinami obyvateľstva, ktoré nepatria do ich komunity.

Rozprávač ich popisuje ako postavy, ktoré žijú v náhornej rovine. Nezdržujú sa pri rieke, pretože im prostredie nevyhovuje a len veľmi málo sa im dokázalo adaptovať k životu pri Maraňóne. Dole schádzajú iba za účelom predaja surovín, a aj krátky čas v tomto prostredí im spôsobuje problémy prežiť. „Toto nie je zem indiánov, a iba málo z nich sa prispôbili tunajšiemu životu. Indiáni sa cítia v údolí horúčkovité sipenie...“³³

„Ďalšia cesta zostupuje z náhornej roviny od Bambamarkey a prechádza skrz horské bystrinky, ktorých voda ligotavo spieva pomedzi skaliská a tak veľmi sa ponáhľa k Maraňónu, ako ostatné...“

...Touto cestou schádzajú indiáni...

...vymieňať s nami zemiaky, olluku alebo iné veci z náhornej roviny za koku, korenie, banány a za ostatné plody, ktorých tu máme hojnosť.“³⁴

33 "Esta no es tierra de indios y solamente hay unos cuantos aclimatados. Los indios sienten el valle como un febril jadeo..." (pp. 9.)

34

"El otro baja de la puna de Bambamarca, por el abra de la quebrada, cuya agua canta espejeando entre los peñascales y tiene tanta prisa como él de juntarse al Marañón..."

...Por él llegan los indios...

Zaobchádzanie s indiánskymi postavami priamo nepoukazuje na ich utlačovanie a takéto situácie sú v románe okrajové. Miešanci ich považujú však za pracovitých a cítia k nim určitý súcit. Tak, ako sú si vedomí svojej odlišnosti od iných, vnímajú aj odlišnosť indiánov, ktorí stále tvoria súčasť krajiny. „—Keby im platili aj tak štedro za ich prácu, všetci títo indiáni by mali dostatok peňazí—“ poznamenal Arturo.³⁵

Postava Dona Juana de Marcapata považuje indiánov za divochov kvôli ich spôsobu života. Popisuje ich ako lenivých a zákerných barbarov, ktorí vraždia neozbrojených, zároveň sú však pohostinní. On sám však vie, že im nemožno dôverovať a prechováva k nim určitý odstup. Indiánske správanie nemožno pochopiť a musí sa k nim správať vypočítavo. Je si vedomý vplyvu prostredia na človeka a tvrdí, že človek žijúci v divokej prírode sa jej sám začne podobať, tak ako to je aj v prípade indiánov. Neprejavujú sa však u neho žiadne sklony k tyranstvu alebo zotročovaniu tejto skupiny. „Obaja si myslia, že človek sa uprostred divokej a primitívnej prírody stáva podobným jej. Bez citlivosti. A možno nastane chvíľa, kedy aj zdochlina je dobrá, ak by predĺžila život v tomto zápase, v ktorom sa nepripúšťajú výhovorky ani vykľučkovanie.“³⁶

Jediná indiánska postava, ktorá sa v diele objavuje výraznejšie, je postava Santosa. V kapitole *Ande, selva y río* vystupuje Santos ako sprievodca Doña Oswalda pri výstupe na vrchol Campana. Don Oswaldo popisuje Santosa ako tichého indiána, ktorý sa sám podobá prostrediu, ktorým ho sprevádza. Santosa opisuje ako hranatého, tmavého a skúpeho na slová.

Vyvodzuje záver, že príroda ovplyvňuje charakter a výzor indiánov. Samotný indián je podľa neho odrazom hnedých a tichých hôr. Pomocou zaradenia indiána do

...a cambiamos papas, ollucos o cualquier cosa de la altura por coca, ají, plátanos y todas las frutas que aquí abundan..." (pp. 9.)

35 "—Esa generosidadá pal pago e su trabajo y tuestos indios tarían platudazos —comenta el Arturo. " (pp. 32.)

36 "Piensan ambos que, en medio de la naturaleza primitiva y salvaje, el hombre se vuelve como ella, insensiblemente, y acaso llega el momento en que hasta la carroña es buena para prolongar la existencia que se debate en medio de una lucha que no admite regateos ni evasivas. " (pp. 53.)

špecifickej oblasti náhornej plošiny môžeme pozorovať jeho správanie podľa popisu iných postáv.

„Sprievodcom je hnedý indián, hranatý ako tieto hory, a kráča stále rovnakým krokom pred hnedákom, na ktorom sa vezie inžinier. Ten by si s ním rád prehodil zopár slov, ale indián odpovedá skúpo a iba si odpija z tekvice a prežúva a prežúva dobrú koku. Cestovateľ robí „inteligentné“ závery a prichádza na to, že človek žije v rovnakom rytme s prírodou, v údolí je zhovorčivý ako rieka so stromami a na náhornej rovine mlčky rovnako ako ona, čím vyššie sa vystúpi.“³⁷

Samotná postava indiána Santosa sa v diele správa úslužne a s úctou k ostatným. Oswaldovi pri ťažkostiach spôsobených prostredím ponúka koku, ktorá je v ich komunite bežne užívaná. Napriek tomu, že indiáni vo svojej komunite spolu komunikujú, voči cudzincom si v diele uchovávajú odstup.

Autor tak v diele autenticky zachytáva spoločenstvo rôznych rasových skupín, ktoré spolunažívajú a odrážajú vo svojich rysoch prostredie okolo seba.

37 "El guía es un indio prieto y anguloso como las montañas, que marcha con paso invariable delante del zaino que monta el ingeniero. Este quiere armarle conversación pero él se limita a responder parcamente, dale y dale al checo calero, masca y masca la coca buena. El visitante va haciendo «inteligentes» deducciones y apunta el hecho de que el hombre ritma con la naturaleza y así en el valle es conversador como el río y los árboles y en la puna se enmudece como ella a medida que asciende." (pp. 56.)

6.2. Mestic – El Cholo

Postavy calemarských mesticov majú v diele najväčšie zastúpenie. Predstavujú obyvateľov, ktorých život je najviac ovplyvnený riekou Marañón. Ostatné postavy, ktoré nežijú v Calemare slúžia väčšinou ako kontrast k obyvateľom pri rieke. Aj napriek tomu, že ostatné postavy žijú v podobnom prostredí ako Calemarčania, sú nimi považovaní za cudzincov.

Obyvatelia Calemaru zdieľajú rovnaké hodnoty a v podstate sa nelíšia v zmýšľaní. Fungujú ako jeden celok, majú rovnaké ciele, postoje aj myšlienkové pochody. V diele preto nie je dôležité sústrediť sa na individuálny vnútorný svet a vnímanie jednotlivých mestických postáv, ale uvedomiť si, že fungujú ako jeden celok a vytvárajú tým spoločnú calemarskú komunitu.³⁸Každá z postáv však dopomáha k vykresleniu a priblíženiu života tejto komunity, vďaka rôznym motívom a témam, ktoré odráža.

Na rozdiel od indiánov, mesticom z Calemaru nevyhovuje život v tichých horách, kde by sa cítili osamotení, bez zvuku tečúcej rieky. Príroda v Calemare a príroda v horách sa takmer nelíši. Fauna a flóra sú si podobné, dôležitým prvkom je však rieka, ktorá dotvára prostredie Calemaru. Potrebujú k životu rieku, ktorá je pre nich zdrojom obživy, práce, a tým pre nich predstavuje samotný zdroj života. Ich identita je definovaná práve prítomnosťou rieky, ktorá dotvára ich charakteristické prostredie a pôsobí ako špecifický komponent. „El peñón resiste y nuestra tierra permanece. Pero los cholos somos de la corriente más que de la tierra pues. 87“

Komunita sa vymedzuje aj od obyvateľov zo Shicúnu, ktorí žijú odlišným spôsobom. Majú rozvinutejšiu administratívu, dopravu, obchod a osídľujú ho nie len mestici, ale aj príslušníci bielej rasy- kreoli. V diele môžeme pozorovať určitú hrdosť na homogénne obyvateľstvo, ktoré obýva Calemar. Žijú obklopení Andami, pralesom, a nachádzajú sa tak v úplnom strede prírody, ktorému dominuje rieka Marañón³⁹.

38 LAPSHINA, L. "Una gran novela de América :el estilo en 'La Serpiente de oro' de Ciro Alegría." *Boletín Cultural y Bibliográfico*, 1982, vol.19, núm.3, pp. 96.

39 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 53.

Obyvatelia, sa však nesprávajú k cudzincom nenávisťne, ani k nim neprechováajú odpor. V prípade cudzinca dona Oswalda si môžeme všimnúť ich pohostinnosti a úcte k cudzím. Indiáni pre nich predstavujú zas súčasť krajiny a obyvateľov, ktorí vedú im odlišnejší spôsob života. Mestické postavy prejavujú k cudzincom určitým súcit a nepohrdajú nimi. Napriek odlišnostiam sa nepovyšujú nad ostatnými skupinami, ale zakladajú si na svojom poslaní na rieke a na svojej komunite. Sú na ňu pyšní aj vďaka jej vlastnostiam, rešpektovaniu ostatných a silne rozvinutej morálke. „Nejedná sa o žiaden náznak nepriateľstva, takže inžiniera prívetivo prijímajú a na indiánov nahliadajú so súcitom.“⁴⁰

Väčšina hlavných postáv pracuje ako prievozník na rieke (*balsero*), a prežije tak život v úplnej symbióze s Maraňónom. Prievozníci v komunite zdieľajú rovnaké postoje k životu a sú si vedomí prevahou prírody nad ľuďmi. Vedia však, ako sa v nej orientovať. Táto forma práce je v diele najviac vyzdvihovaná a pre život obyvateľstva v Calemare a pre ľudí, ktorí potrebujú prejsť riekou, dôležitá. Postavy prievozníkov sú v diele vážené a sú si vedomí svojej dôležitosti pre obyvateľstvo. Prievozníctvo považujú za určité poslanie, pretože ako jediní dokážu zdolať riekou pomocou jednoduchej pramice, a zabezpečiť tak chod Calemaru. V diele je dôležitou témou práve spolupatričnosť a solidarita medzi svojimi obyvateľmi. Všetky mestické postavy v diele touto vlastnosťou disponujú. Najvýraznejšie sa s ňou stretávame však u bratov Romerových, ktorí spolu zdolávajú riekou a robia česť svojej rodine na prámoch. „Prám: chatrné plavidlo položené na divokej vode ako na samotnom nebezpečenstve! Na ňom závisí život muža z údolia Maraňónu, ktorý sa s ním pohráva, ako keď vyhadzuješ mincou: rub alebo líc?“⁴¹

40

POLAR, A. Op, cit., 2017, pp. 82. "Aunque no se trate en ningún caso de deslindes belicosos, pues el ingeniero es recibido con simpatía y los indios con piedad."

41 "¡Balsa: feble armazón posada sobre las aguas rugientes como sobre el peligro mismo! En ella va la vida del hombre de los valles del Marañón, que se la juega como en un simple tiroacara o cruz de moneda." (pp.11.)

Arturo

Arturo Romero je jednou z hlavných postáv, ktoré obývajú Calemar. Patrí do rodiny prievozníkov a je synom starého dona Matíasa. Postava Artura predstavuje život typického obyvateľa pri rieke Marañón, ktorý asimiluje s prostredím. Žije s Lucindou a so synom Adamom blízko svojej rodnej chatrče. Okrem roľníckeho života, ktorý je pre obyvateľov typický, vystupuje v diele ako prievozník. Svojim postavením znamenitého prievozníka patrí k vážnym postavám, vzbudzujúcich rešpekt a obdiv. Mnohokrát slúži ostatným obyvateľom ako príklad odvážneho a rozumného muža. Jeho život je ovplyvňovaný riekou, ktorú prirovnáva k samotnému životu. Je všade prítomná, vzbudzuje u neho rešpekt a predstavuje pre neho samotný život. Postava Artura niekoľkokrát v diele prirovnáva svoje pocity a zážitky k toku plynúcej rieky. Sám si je vedomý veľkej sily tohto elementu a je pyšný na svoje živobytie, ktoré je pre neho zároveň poslaním. „Arturo a Rogelio si pripomínajú svoju nekonečnú, rozsiahlu riekou a s pýchou premýšľajú nad tým, že oni jej nevzdorujú s lanami napnutými vo výške, ale na jednoduchých prámoch, vydaných napospas prúdu, nad ktorým víťazia deň po dni“⁴²

Rogelio

Ďalšiu hlavnou postavou je Rogelio Romero, ktorý vedie život prievozníka na rieke tak, ako jeho brat Arturo. So svojim bratom spolupracujú na rieke a spoločne patria k najlepším vo svojej práci. Rogelio predstavuje odvážnu postavu, ktorá sa viackrát snaží svojou odhodlanosťou zdolať riekou, aj napriek vedomiu o jej nebezpečenstve.

42 "El Arturo y el Rogé recuerdan a su río infinito, grande hasta no alcanzar medida, y piensan con orgullo que ellos no lo desafían desde cuerdas templadas en alto sino en las ágiles balsas libradas a su corriente, a la que vencen día a día." (pp. 31.)

V kapitole *El relato del viejo Matías*, don Matías popisuje Rogeliov odvážny čin doňu Oswaldovi, pri ktorom úspešne preplával na druhý breh rieky aby priniesol cestujúcim potravu. Rogelio skáče do rozvodnenej rieky, v ktorej nie je vidieť ostré skaly a podarí sa mu doplávať tam aj späť. Podobný skutok sa mu však v diele stane osudným a prúd rieky Rogelia stiahne, keď sa spolu s Arturoom zachytí s plavidlom o skalú, z ktorej snažia sa s bratom vyslobodiť. Jeho nerozvážnosť a bravúrnosť, sa mu v diele stala osudnou a napriek jeho odhodlanosti zachrániť sa, nedokázal vzdorovať prúdu. Povzbudený kokou a alkoholom skočí do vody a po dlhom boji s prúdom sa na skalnatom riečnom úseku utopí.

„Rogelio bojuje o svoj život odhodlanosťou a bráni ho, spolu so svojou nádejou...Je to boj sily a vzdialenosti...Ešte kúsok...Ale už klesol nižšie...Ale už sa blíži do prostriedku, a ak nie...Jeho ramená stúpajú a klesajú v búrlivom rytme....Do prostriedku, do prostriedku...Prúd nič neodpúšťa: desať metrov, päť, dva, jeden, nič...“⁴³

Lucas Vilca

Postava Lucasa Vilcu čitateľa sprevádza takmer počas celého románu, pretože je zároveň jedným z rozprávačov. Lucas patrí do calemarskej komunity a je jedným z prevozníkov. Väčšinou sa nachádza v spoločnosti svojich priateľov, ktorých popisuje a podáva tak obraz o obyvateľoch Calemaru. Lucas je synom už zosnulého bývalého prevozníka a býva v chatrči po svojich rodičoch, kde sa stará o svoje kokove polia. S prácou okolo domu mu pomáha doňa Marianou Chiguala, ktorá mu za poskytnuté suroviny varí

43 "El Rogé se bate defendiendo su vida y su amorosa esperanza... Es un duelo de ímpetu y distancia... Un poco más... Pero ya está más abajo... Pero ya va a llegar al centro porque si no... Los brazos se levantan y caen con un ritmo vehemente... Al centro, al centro... Mas la correntada no perdona: diez metros, cinco, dos, uno, nada..."(pp. 75.)

Don Matías

Postava starého doña Matíasu by sa mohla označiť za symbol Calemaru. Pracoval ako prievozník, a tou istou prácou sa živia aj jeho synovia Arturo a Rogeli. Matías prežil život na rieke a v diele rozpráva príbehy a zážitky bežného života obyvateľa Calemaru.

Jeho postava je typická postava regionalistického románu, predovšetkým vďaka jeho príhodám, ktoré spomína a čitateľovi pomôže dotvoriť si obraz o živote obyvateľov pri Maraňóne. Jeho rozprávania sú určitou kronikou a pamätami calemarských prievozníkov oddaných životu pri rieke. Všetky jeho rozprávania majú didaktický charakter a s dobrým úmyslom nimi oboznamuje ostatných. Samotná postava má silne rozvinuté morálne cítenie, ktorým sa ostatní obyvatelia inšpirujú. Cudzincov vždy pohostí v jeho dome a pomáha im zorientovať sa v nevyspytateľnej prírode, čo môžeme v románe pozorovať v prípade cudzinca dona Oswalda, ktorému poskytne dôležité rady o živote v tomto prostredí. V diele vyzdvihuje všemocnosť prírody, jej nepredvídateľnosť a rešpekt voči nej. Verí, že rieka určuje osud a človek sa jej síce nemôže postaviť, ale môže sa naučiť s ňou žiť v určitej harmónii. „Rieka je taktiež statočná. My na naše furiánstvo umierame. Ale neutekáme pred ňou, pretože sme muži a musíme naďalej žiť život taký, aký je“⁴⁴

V kapitole *Vnímanie okolitého sveta* sme vysvetlili, že bežný človek v Calemare, tak ako je to aj v prípade dona Matíasu, vedie roľnícky život alebo preváža cez rieku, a prírodu by tak mal vnímať hlavne prvotnými zmyslami. Postavy však vnímajú okolitý svet aj na základe tradovania a mýtov od svojich predkov, ktorým príroda zasahovala do života. Verili, že príroda im určuje osud a fungovala v ich živote ako vyššia forma bytia, ktorej sa obyvatelia musia podriadiť. Postava dona Matíasu v románe najviac dopomáha čitateľovi vcítiť sa do myšlienok a spôsobu vnímania života postáv, hlavne vďaka

44 "El río también es bravo. De tanto guapiar morimos a veces. Pero no le juimos poque sernos hombres y tenemos que vivir comues la vida." (pp. 81.)

spájaniu reality a nadprirodzených prvkov v jeho rozprávaní.⁴⁵ „Jedného dňa – prečo by som to nepovedal!– sa hladina tak zdvihla, ako by niesla Colluasha, obludu, ktorú takmer nikto nikdy nevidel, ale vyzerá ako vlk so sto rukami, a vždy keď sa objaví, musí rieka niekoho stiahnuť, aby sa ten prekliatec nažral.“⁴⁶

Lucindy a Florindy

Najdôležitejšími ženskými postavami v diele sú miešanky Lucinda a Florinda. Lucindu, matku Adama, priviezol do Calemaru Arturo po oslavách v Sartine. Obaja sa poznali už dlhší čas a ich rodina vždy pohostila bratov Rogelia a Artura na ich cestách. Tentokrát, keď sa bratia opäť pristavili po dvoch rokoch v ich dome, si Arturo všimol Lucindinej zrelosti a krásy. Lucinda, ktorá obsluhovala hostí a príkladne sa starala o svojho súrodenca, uchvátila Artura a prebudila v ňom túžbu navždy stáť po jej boku. Lucinda, Arturo a Rogelio boli nútení rýchlo utiecť zo Sartina po roztržke medzi bratmi a strážcami bezpečnosti. Strážci javili záujem o Lucindu a nútili ju s nimi tancovať, aj napriek jej nevôli. Bratia a ostatní obyvatelia sa rozhodli násilne zakročiť a strážcov zbili. Po tomto incidente sa rozhodla pridať k bratom a urýchlene odišla od rodiny. Počas cesty niekoľkokrát váhala o svojom rozhodnutí, ale nakoniec sa podvolila Arturovmu prianiu, aby zostala s ním. Lucinda bola nútená vzdať sa svojho starého života, a zo dňa na deň sa z nej stala calemarská žena.

Florinda je dcérou Pancha a pochádza z Calemaru. Má všetky charakteristické črty miešanky, ktoré detailnejšie popisuje rozprávač Lucas Vilca. Spočiatku je partnerkou Rogelia a po jeho smrti dlhší čas trúchli nad jeho stratou. Neskôr má však o ňu záujem Lucas Vilca, ktorý ju uvidí spievať si nahú v rieke počas prania. Lucasa očarí jej krásou,

45 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 15.

46"Una vez, qué ni contalo!, se vinua inflar como si trajieral Cayguash, el mostró que casi naides havisto pero ques común lobo con cien manos y no parece diño cuanduel río tiene que tragar po juerza alguno pa dale e comer al maldito." (pp.16.)

ktorú prirovnáva k rieke a ostatným prírodným prvkom. Po jeho zmätenosti z pocitov, sa povzbudený kokou rozhodne Florinde dvoriť.

Ďalšou ženskou postavou je mladá Hormecida. Žije spolu so svojou ovdovelou tetou doňou Marianou Chiguala a pomáha jej s domácnosťou a statkom. Hormecida je jedným z dôvodov, prečo don Oswaldo plánuje zostať žiť v Calemare po jeho návrate z pralesa. Po smrti dona Oswalda sa Hormecide narodí plavovlasý syn, ktorý vznikol z ich vzťahu.

6.2.1. Téma smrti a osudovost' v diele

So smrťou sa v diele stretávame v niekoľkých prípadoch. Takmer vždy prichádza nečakane a je spôsobená nevyspytateľnou prírodou. Najčastejšou príčinou smrti je pokus o zdolanie divokej rieky, či už na práme alebo vlastným telom. Rieke je možno do určitej miery vzdorovať, ale pri jej ničivej sile počas záplav nemá calemarský obyvateľ pri pokuse o ochranu svojho majetku šancu prežiť. Ďalší nečakaný spôsob smrti je na chorobu *uta*, ktorú spôsobuje obyčajné štipnutie od komára. Neexistuje na ňu liek, ktorý by s istotou fungoval a chorý je vydaný napospas osudu. Dozvedáme sa, že Rogelio sa z tejto choroby vyliečil, avšak cestovatelia, ktorí putovali za možnou liečbou, sa nedokázali vzopriet' osudu.

Z pohľadu calemarskej komunity je smrť prirodzenou súčasťou životnej cesty. Medzi cnosti calemarského obyvateľa patrí odvaha a odhodlanosť žiť. Napriek tragickej smrti sa mŕtvy človek považuje za hrdinu, ktorý bol odhodlaný žiť, ale nemohol sa vzopriet' osudu. Toto zmýšľanie dodáva v diele určitý náznak optimistického pojatia o živote. Aj keď sa jeden život postavy skončil tragicky, život ostatných ide ďalej tak, ako neustále prúdi rieka Maraňón.

Postava Rogelia je jedným z najvýraznejších príkladov osudovosti v diele. Jeho smrť bola donovi Matiasovi predpovedaná niekoľkými úkazmi. Rogelio, ktorý bol znamenitým prievozníkom a vedel sa orientovať v prírode, nedokázal odvrátiť svoju smrť, ktorá je v diele považovaná za bežnú súčasť nebezpečného života prievozníka.

„Po Rogelioví a po donovi Oswaldovi ich zomrelo mnoho. Počas sviatkov, medzi dvoma pohárikmi a dvoma tancami, sa za nich modlíme. Potom stačilo. Nikto nemôže neustále spomínať na nebohých a oplakávať ich celý čas. Pri zápase s riekou je život samé nebezpečenstvo a smrť nás bolí v náležitej miere. Nie nadarmo vychádza z našich úst starodávna pieseň :

Rieka Maraňón, nechaj ma preplávať: krutá si a silná, nepoznáš zľutovanie.

Rieka Maraňón, musím preplávať: ty máš svoje vody, ja zas moje odhodlanie.“⁴⁷

47 "Además del Rogé y don Osvaldo, han muerto muchos. Durante la fiesta, entre copa y copa y danza y danza, se reza por ellos. Después, se acabó. Nadie va a estar recordando y llorando todo el tiempo a un difunto. En la lucha con el río, la vida es el peligro y la muerte nos duele en la medida justa. No en balde resuena en nuestras bocas el antiguo cantar:

6.2.2. Téma spolupatričnosti a špecifického užitia jazyku v diele

Skutočnosť, že Calemar funguje ako samostatná komunita a odlišuje sa od ostatných miest v okolí, dokazuje aj ich špecifický jazyk. Mestické postavy používajú vlastnú, odlišnú formu jazyka, ktorú autor detailne zachytil v dialógoch. Postavy, ktoré nepochádzajú z tohto prostredia však týmto jazykom pohrdajú a považujú ho za jazyk nevzdelancov. Lucas Vilca, ktorého postava je zároveň hlavným rozprávačom, používa v románe dve varianty jazyka. Ak sa jedná o nepriamu, nevlastnú alebo polopriamu reč, rozprávač využíva spisovný jazyk. V dialógoch, teda v priamej reči, však postava užíva dialektickú formu jazyka, ktorá je typická pre obyvateľov Calemaru. Špecifický jazyk sa od toho spisovného líši hlavne slovnou zásobou. Tá je prevzatá z dialektov v okolí rieky Marañón a kečuánčiny. Predpokladá sa, že tento dialekt používal aj samotný autor, ktorý žil v oblasti pri Marañóne. Postava Lucasa tak miestami zosobňuje samotného autora románu. Tento dialekt a vyjadrovanie postáv je dôležitým prvkom, pretože pôsobí expresívne, čo dodáva dielu originálny naratívny štýl.⁴⁸

Postavy vizuálne zachytávajú a popisujú prostredie pomocou farieb, pretože kolorit prostredia možno považovať za najjednoduchší spôsob, ako bližšie popísať okolitú prírodu a veci, ktoré sa v nej nachádzajú. Farebnosť zásadne prispieva k zobrazeniu profilu enviromentu. Pomocou farieb, ktorými Calemarčania popisujú jednotlivé prvky vo svojom okolí, im dodávajú jedinečnosť a dôležitosť. Farby taktiež pomáhajú lepšie vyjadriť emocionálnu hodnotu týchto prvkov pre postavy. V kapitole *Coca* popisuje Lucas Florindine telo a kladie dôraz na farbu, ktorá vyznačuje jej mestický vzhľad.

Častokrát sa v diele vyskytujú onomatopoeje a iné zvukomalebne slová, ktoré dopomáhajú komplexnejšie zachytiť pohľad postáv na prírodu, ktorá ich ovplyvňuje. Príroda tak nie je popisovaná iba jedným zmyslom, pomocou zrakového vnímania, ale aj pomocou zvuku. Postavy často upriamujú pozornosť na zvuky v prírode. Najčastejšie spomínajú, pre nich najdôležitejší, zvuk rieky. V úvodnej kapitole rozprávač odkazuje na dôležitosť tohto zvuku, pretože je neustálou súčasťou ich života. Zvuk rieky Marañón

Río Marañón, dejame pasar: eres duro y fuerte, no tienes perdón.

Río Marañón, tengo que pasar: tú tienes tus aguas, yo mi corazón. " (pp. 155.)

⁴⁸LAPSHINA, A. Op, cit., 1982, pp. 96.

totiž značí ich špecifické prostredie, ktoré sa líši od toho v náhornej plošine alebo prostredia v meste.

Opisnosť a expresívnosť používaného jazyka dopomáha v celom diele lepšie priblížiť čitateľovi okolité prostredie a pozorovať vnímanie postáv, ktoré sa pomocou neho vyjadrujú. Obyvatelia tak disponujú špecifickým vnímaním ovplyvneným vizuálnymi a zvukovými prvkami, ktoré im poskytuje okolitá príroda. Pomocou týchto zmyslov sa dokážu v prírode orientovať a považujú ich za spôsob, akým s nimi príroda komunikuje. Napriek tomu, že sa jedná o prvotné zmysly: zrak a zvuk, autor dokázal autenticky zobrazit veľkolepý calemarský enviroment.⁴⁹

Ďalší dôležitý prvok v spôsobe vyjadrovania postáv, ktorý taktiež vypovedá o ich spolupatričnosti, je časté užívanie zámena *nosotros*. Rozprávač v diele viackrát používa prvú osobu plurálu, pod ktorou zahŕňa všetkých obyvateľov Calemaru. Toto užitie v románe jasne odkazuje na celú komunitu a používa sa v prípade, keď rozprávač popisuje veci, ktoré sa týkajú všetkých spoločne. „My, miešanci marañónski, načúvame pozorne jeho hlasu. Nevieme, kde sa rodí ani kde umiera táto rieka, ktorá by nás zavraždila, keby sme sa chceli s ňou pomerat' s našimi pramicami; ale hovorí nám jasne o svojej nesmiernosti.“⁵⁰

Skutočnosť, že hlavným rozprávačom je práve postava Lucasa Vilcu, sa dozvedáme až v kapitole *Coca*, čo prezradí užívanie prvej osoby singuláru, kedy opisuje svoj dom a svoje pocity. V románe sa však vyskytuje viacero rozprávačov, čo môžeme pozorovať v kapitolách, v ktorých nie je možné, aby bola postava Lucasa Vilcu prítomná. V tom prípade môžeme pozorovať užitie tretej osoby singuláru. Dielo tak disponuje vševediacim rozprávačom a prítomným rozprávačom Lucasom Vilcom, ktorý sprevádza dej a popisuje ho na základe jemu dostupných vedomostí. Pomocou inovatívneho spôsobu, ktorým je dielo napísané, aj vďaka postave Lucasa Vilcu možno presnejšie pozorovať podobné vnímanie postáv.⁵¹

49 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 9-11.

50"Nosotros, los cholos del Marañón, escuchamos su voz con el oído atento. No sabemos dónde nace ni dónde muere este río que nos mataría si quisiéramos medirlo con nuestras balsas, pero ella nos habla claramente de su inmensidad." (pp. 7.)

51 POLAR, A. Op, cit., 2017, pp. 80.

6.2.3. Téma zmyselnosti a zobrazenie ženských postáv v diele

Ženské postavy v diele dotvárajú obraz calemarského prostredia. Jedná sa o sekundárne postavy, ktoré v sebe premietajú prvky prírody a slúžia ako kontrast k tým mužským, ktoré sú v diele zobrazené ako vždy odvážni ochrancovia žien. V románe mužské postavy vyjadrujú svoje pocity najvýraznejšie, keď sa jedná a popis žien a ich ľúbostného života. Ich spôsob, akým si vážia ženy, je považovaný za cnosť a slúži na vyzdvihnutie ďalšej dobrej vlastnosti mužskej postavy. Muži v diele pôsobia oproti ženám rozumnejšie a rozhodnejšie, pretože často robia ťažké a dôležité rozhodnutia, a ženy sa na nich v týchto prípadoch obracajú.⁵²

Ženským postavám sú pripisované jemné a pôvabné vlastnosti, ktoré prievozníci často prirovnávajú ku kráse rieky. Vzhľad je v ich prípade veľmi dôležitý, pretože sú v ňom obsiahnuté typické rysy miešaniek, všetky sú si výzorom podobné a muži si ich vážia aj pre ich podobnosť s prírodou a ich jemnosť. Zmyselnosť je v diele dôležitou a prirodzenou súčasťou života mužských postáv. Práve ženské postavy odrážajú tieto prvky. Mužské postavy často vyjadrujú a dokazujú svoju virilitu tým, že prejavujú ženským postavám svoje sympatie a svoje intímne myšlienky o ženách v mužskom kolektíve zdieľajú medzi sebou. Pokiaľ je žena relatívne mladá a má príjemný vzhľad, je o ňu prejavovaný záujem. Ako príklad môžeme uviesť doňu Marianu Chiguala, vdovu, ktorá napriek svojmu zrelému veku vzbudzuje u mladých mužov záujem.

V niekoľkých prípadoch môžeme pozorovať, ako sú časti ženského tela prirovnávané k rôznym prírodným prvkom. Ženy sú pomocou týchto prirovnaní opisované mužmi počas svojich erotických predstáv, s ktorými sa v románe často stretávame. Príroda tak ovplyvňuje aj spôsob vnímania postáv, ku ktorým cítia náklonnosť. Pomocou prírodných prvkov, ktoré ich obklopujú, sú muži schopní popísať pocity sympatie k ženským postavám.⁵³ Najčastejšie – ženské časti tela prirovnávajú

52 PESCATELLO, A. *Female and Male in Latin America*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1973, pp. 5. ISBN: 9780822974215. [online] [cit. 9. 4. 2020]

In: <<https://books.google.cz/books?>

id=X1b3LpZM14UC&lpg=PP1&hl=sk&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>

53 ESCOBAR, A. Op, cit., 1993, pp. 61

k rieke, stromom alebo ovociu. „Florinda je mladý céder urastený do ženy. V neďalekých záhradách sa kolíšu stromy s ťažkými vetvami a jemne pohupujú svojimi plodmi. Florinda spieva a ja cítim, že navždy rozoznala hudbu v mojom srdci. Spieva pieseň žijúcej vody v nej, ktorá sa hrnie po jej skalách. Spieva pieseň rieky.“⁵⁴

Vnímanie prírody u ženských a mužských postáv sa v diele nelíši. Všetky výraznejšie postavy patria do komunity, a preto zdieľajú rovnaký pohľad na život v povodí rieky. V Lucindinom prípade môžeme pozorovať postupné spoznávanie a uvedomovanie si okolitého prostredia pri rieke, ktoré sa stane jej domovom. Po jej ceste do Calemaru si sama všíma prvky prírody a nové prostredie, ktoré ju obklopuje. Keďže je oddaná Arturovi, prispôsobovať sa novému prostrediu a novému životu v ňom jej nerobí problém a nedochádza tak k vývoju charakteru tejto postavy.

Ako bolo už spomenuté, v ženských postavách muži nachádzajú krásu, ktorá sa podobá prírode. V calemarskej komunite je dôležité, aby žena mala dieťa. Bez neho tak nie je úplná. Samotné ženy, ktoré by bez detí nenaplnili svoju podstatu, majú rovnakú úlohu ako príroda- rodiť. Okrem toho sa venujú iným domácim prácam, najčastejšie obsluhujú svoju rodinu a starajú sa o pohodlie svojich mužov. „Pevne ich spojil, lebo čo je zo ženy jalovej? Žena má mať deti, iba tak je celá. Vodu na smäd, chlieb na hlad, a potom brázdu. Brázdu pre život.“⁵⁵Napriek tomu, že ženské postavy vystupujú po boku mužských postáv a venujú sa práci okolo domácností, mužské postavy si ich vážia, vyzdvihujú ich vlastnosti a ich krásu.

„Blízko chalupy starého Mateja, sa krčí pod stromami chalupa Artura Romera. A žena, ktorá tam cinká s hrncami, je Lucinda...Lucinda je dedičanka, v jej zelených očiach sa odrážajú slnečné lúče, jej chôdza je pôvabná a pružne pri nej prehýba svoje telo ako papájový strom. Jej lono už vydalo syna, ktorý sa volá Adán.“⁵⁶

54 "La Florinda es un cedro tallado hembra. En los huertos cercanos los árboles grávidos hacen oscilar sus frutos blandamente. La Florinda sigue cantando y yo siento que canta en mi corazón para siempre, con un canto de piedra y agua viva sobre ella. Con un canto de río." (pp. 137.)

55 "Él los unió a firme, porque ¿de qué valdría una mujer machorra? Ha de tener hijos y será completa así. Agua para la sed, pan para el hambre y, además, surco. Surco para la vida." (pp. 22.)

56

"Acurrucada bajo los árboles, cercana a la del viejo Matías, está la casa del Arturo Romero y la Lucinda es quien hace allí sonar los mates.... La Lucinda es poblana, en sus ojos verdes llueve con sol

6.3. Kreol- El Forastero

V diele sa stretávame aj s kreolskými postavami, ktoré znázorňujú kontrast medzi idylickým Calemarom a odlišným mestským prostredím. Svojim správaním a zovňajškom sa odlišujú od mesticov z údolia rieky. Napriek ich odlišnostiam, sú však miestnymi obyvateľmi prijatí. Tak ako calemarský obyvatelia prijali medzi seba dona Oswalda, rovnako do prostredia zapadla postava dona Juana de Marcapata, ktorý spolunažíva s indiánskou komunitou. Kreolské postavy vykazujú známky pohrdania voči ostatným komunitám. Napriek tomu, že do pralesa nepatria, sú cudzincami a nepoznajú nástrahy prírody tak, ako miestny obyvatelia, správajú sa v nej nadriadene. Po príchode do pralesa sa ich správanie mení a sú nútení prispôbiť sa tomuto enviromentu. Napriek tomu, že sa to obom dôležitým kreolským postavám v diele do určitej miery podarí, nikdy nebudú schopní vytvoriť si s prírodou tak harmonický vzťah, aký majú miestne komunity indiánov a mesticov.

Don Oswaldo

Za jednu z najdôležitejších postáv v diele môžeme považovať práve inžiniera dona Oswalda, ktorá sprevádza takmer celé dielo. Pochádza z Limy, tým sa stáva pre obyvateľov Calemaru cudzincom. Navyše má jasne európske črty a radí sa medzi vzdelancov, ktorí považujú vedu za jediné východisko. Jeho cieľom bolo skúmať prírodu a ďalšie možné využitie prírodných zdrojov v pokrokovej a civilizovanej dobe, v ktorej podľa jeho názoru žije. Po príchode do Calemaru sa zdržiava v dome starého Matíasa, kde rozpráva o svojom pôvode a o svojich cieľoch. Rodina Matíasa si všíma jeho odlišného myslenia a pomocou rozprávania dávných príhod, sa mu Matías snaží vysvetliť ako si prírodu nemožno podmaniť a upozorňuje ho na jej nebezpečenstvo. Don Oswaldo mu ale rozpráva svoj názor o všemohúcnosti vedy, ktorá dokáže zdolať všetko. Podľa jeho názoru sú obyvatelia Calemaru nedostatočne civilizovaní. Pôvod a vzdelanie Dona Oswalda mu zatiaľ nedovoľuje úplne pochopiť chod prírody v údolí rieky a odvoláva sa na vedu a pokrok, ktoré sú v jeho

y es ardilosa al caminar cimbrando todo el cuerpo flexible como una papaya. Su vientre ya ha dado un hijo que se llama Adán " (pp. 21.)

spoločnosti považované za východiskové. „—To áno,—odpovedá inžinier,—ale viete predsa, že veda ovláda všetko. —“⁵⁷

Don Juan Plazas

Don Juan Plazas de Marcapata je sekundárnou postavou a vystupuje v diele ako jedna z mála postáv, ktoré sú bielej rasy. Jedná sa o staršieho vlastníka haciendy, ktorý žije už mnoho rokov v prírodnej oblasti a dokáže sa v nej orientovať. Don Juan privíta dona Oswalda na svojej haciende a poteší sa prítomnosti, podľa neho, civilizovaného človeka, nakoľko už dlho žije obklopený indiánmi, ktorých považuje za barbarov. Je si vedomí odlišností indiánskeho života. Chápe, že žijú vlastného spôsobu života, ktorý je odlišný a nesnaží sa proti ich správaniu bojovať. Tak ako dokázal prežiť v prostredí indiánov, naučil sa využiť vo svoj prospech ich povahu a slúžia mu ako podriadení na haciende. Postava sa snaží pomôcť donu Oswaldovi, a upozorňuje ho na nebezpečenstvo a nevyspytateľnosť peruánskej prírody, v ktorej sa už on. Podobne ako don Matías dáva donu Oswaldovi rady, ktoré sú však neberie vážne a rozhodne sa mu pomôcť so založením podniku. Radí mu, ako najlepšie využiť prírodu na získanie bohatstva, ale zároveň ho poučuje na základe svojich skúsenosti o nástrahách pralesa. Ponúka mu svojho koňa a sluhu, ktorý ho má previesť prírodou, čo nakoniec prijíma.

58

57 "—Sí, como no, —replicaba el ingeniero— pero usted sabe que la ciencia lo domina todo."(pp. 48.)

58 LAPSHINA, A. Op, cit., 1982, pp. 96.

6.3.1. Téma premeny a vplyvu prírody na charakter cudzinca

Keď don Oswaldo odchádza z domu starého Matíasa, stretáva sa v Marcapate s donom Juanom, vzdelaným statkárom, ktorý zostal žiť mimo mesta v prírode. Pre dona Oswalda nie je jeho mestský pôvod a vzdelanie dôvodom pohrdania, ako je tomu v prípade obyvateľov Calemaru. Napriek varovaniu dona Juana o nevyspytateľnosti prírody, sa však naďalej nevzdáva svojho cieľa. Don Juan si je vedomý, že don Oswaldo príliš riskuje a neberie jeho rady vážne. Poskytne mu preto pomoc. Poradí mu jednoduchší spôsob akým by mohol získať zlato a nemusel by pri tom škodovať. Odchádza so sprievodom, indiánom Santosom, do hôr. Charakter dona Oswalda sa počas tejto cesty zmení. Pri náročnom výstupe a v spoločnosti indiána si uvedomuje svoju malosť oproti rozsiahlej prírode. Je dokonca nútený siahnuť po koke, ktorou pohrdal, aby sa vyhol nevoľnosti. Pri vyčerpanosti a po užití koky pochopí veľkoleposť krajiny a obdivuje rozsiahlosť pralesa a rieku, ktorá ho pretína.

Don Oswaldo strávi celý rok putovaním a potulovaním sa po pralesi. Po jeho návrate do Calemaru, si obyvatelia všímajú jeho zmeny. Naučil sa hovoriť ich spôsobom, užíval koky, začal sa im dokonca podobať aj vzhľadom. Počas blúdenia pralesom stratil svoju zvedavosť, chuť k spoznávaniu prírody a cieľ využiť ju k vlastnému obohateniu. Prestal medzi obyvateľmi a prostredím vyčnievať. Zvažuje zostať v Calemare s mladou Hormecidou a viesť obyčajný život, ktorým predtým pohrdal.⁵⁹ Prostredie ho pohltilo, stal sa jeho súčasťou a nesnažil sa mu vzdorovať. Jeho zmýšľanie je podobné ako u ostatných obyvateľov Calemaru. Svoj voľný čas trávi žuvaním koky s prievozníkmi a so starým donom Matíasom, s ktorým už je schopný viesť rovnocenný rozhovor. „Teraz už sa všetkému prispôbil a kráča dokonca zhrbený a prudkými krokmi. Teraz sa zdá, že je údoliu starým známym, že ho nezapudzuje a ani ho nenecháva v ústraní ako cudzinca, ale ho pohlcuje do seba, že ho vtesnáva do krajiny, že ho tlačí do zeme“⁶⁰

Nemá záujem o náročné dolovanie zlata ale pri posedení v blízkosti rieky si spomenie na možnosť ryžovania zlata priamo z nej. Don Oswaldo svoj nápad diskutuje

59 SIEBENMAN, G. Op. cit., 1980, pp. 260.

60 "Está a tono con todo y hasta camina un tanto encorvado y con pasos bruscos. En este momento parece que al valle le es familiar y que no lo repudia ni lo deja a un lado como a un extraño sino que lo toma para sí, que lo adhiere al paisaje, que lo amasa a la tierra." (pp. 130.)

s donom Matíasom, ktorý mu potvrdí, že sa v okolí vyskytuje dostatočný počet zlata na zbohatnutie.

Napriek jeho zjavnej zmene, sa po objavení tejto možnosti v ňom znova prebúda túžba po bohatstve. Rozhodne sa založiť spoločnosť Zlatý Had a ťažiť z rieky zlato. Ráno sa vydáva s mestickými sprievodcami skúmať okolitú prírodu. Po ceste premýšľa o návrate do Limy a k jeho predchádzajúcemu spôsobu života. Spochybňuje život mimo civilizácie, láka ho komfortný a luxusný život v spoločnosti Ethel, jeho priateľky z Limy. Nevie sa rozhodnúť medzi životom v ústraní a životom vo vysokej spoločnosti. Uvedomuje si, že už nie je tým inžinierom z Limy, akým bol na začiatku. Zároveň sa však necíti ani ako človek, ktorý patrí k Maraňónu.

Do jeho života však zasiahla príroda a rozhodla o jeho osude. Zomiera na uhryznutie od žltého hada *intiwarka*. Osudovosť nepredvídateľnej prírody sa opäť objavuje pri smrti dona Oswalda. Túžba po bohatstve ho priviedla k smrti. Jeho plán so spoločnosťou s názvom Zlatý Had, ktorá by ho navrátila do civilizovaného sveta, bol prekazený neočakávaným uhryznutím prostého zlatého hada v pralese.

Podobne ako v prípade Rogelia, sa človek nedokázal vzoprieť osudu a aj napriek jej poznaniu, postavy zomierajú jej pričinením. Don Oswaldo sa chvíľu pred uštipnutím v horúčkovitom záchvate kúpe nahý v rieke. Opätovne si uvedomuje malosť človeka pred prírodou, ktorá dokáže človeku určovať osud a konštatuje: „Tu je príroda, Osud!“⁶¹

Sprievodcovia Juan a Pablo dopredu vedeli o jeho nevyhnutnej smrti po uštipnutí a neboli zaskočení osudovosťou prírody. Mŕtveho dona Oswalda vzali naspäť do Calemaru, kde ho pochovali. Po jeho smrti sa Hormecide narodí plavovlasý syn, ktorý už od malička prejavuje záujem o prívozníctvo na rieke.

„—Umrel? —

—Beda, umrel.. —

Julián a Pablo ho priniesli do Calemaru na prútených nosítkách, prekrytého konármi. Celé telo mu sčernelo. Bdeli sme pri ňom celú noc a na druhý deň sme ho pochovali. Áno: zlatý had!“⁶²

61 "Aquí la naturaleza es el Destino!" (pp. 134.)

62 "—¿Murió?

—Acau, ya murió...

El Julián y el Pablo lo hicieron llegar a Calemar sobre una armazón de varas, cubierto con ramas. El cuerpo se le había puesto negro. Al otro día, después de la noche de velorio, lo

Ak by sme chceli kreolské postavy určiť z pohľadu regionalistického románu, v ktorom sa často stretávame s rozdelením postáv na barbarské a civilizované, kreolské postavy by sme považovali za barbarské. V románe tieto postavy chcú jediné zasiahnuť do prírody a narušujú harmonické spolunažívanie medzi miestnym obyvateľstvom a pralesom. V prípade dona Juana je však vidieť určitú pokoru a rešpekt pred prírodou, ktorá je zrejme spôsobená jeho dlhším pobytom v tomto prostredí. Je však dôležité dodať, že toto dielo sa v niekoľkých bodoch líši od typického regionalistického románu tým, že je pokrokovejšie a na barbarstvo a civilizáciu v nemožno nahliadať jednostranne.

6.4. Rieka Marañón

Rieka v diele nepredstavuje iba bežnú súčasť prírody v pralesi a pre obyvateľov neslúži iba ako zdroj obživy alebo prírodného bohatstva. Vzhľadom na jej neustálu prítomnosť a ovplyvňovanie deja, ju môžeme považovať za živú postavu. Rieka Marañón vedie v diele vlastný život, má niekoľko ľudských, až nadľudských vlastností a u obyvateľstva vzbudzuje rešpekt. Rovnako ako človek ide neustále vpred, je dynamická. Putuje taktiež skrz hory, prales a tým vytvára svoj vlastný príbeh, plný neočakávaných nástrah. Aj keď sa jedná o stále tú istú rieku, vždy je iná. Keď je zime rozvodnená, podobá sa beštii, ktorá neľútostne zabíja aj skúsených pramárov. Počas letného obdobia sa jej hladina leskne a statný prúd, ktorý sa mocne vlní, prirovnávajú pramári ku kráse ženského tela. Rieka tomuto prostrediu a jeho obyvateľom vládne, zároveň sa o nich stará a je ich živobytím. Miestnych naučila odvahe a tí o nej tradujú príbehy, v ktorých vyzdvihujú jej veľkoleposť, nádheru, ale aj jej nevyspytateľnosť a nebezpečenstvo.⁶³ K rieke sa taktiež obyvatelia prihovárajú svojimi piesňami počas osláv, pramári počas plavenia a pripomínajú si tým svoje každodenné hrdinstvá. Naučili

enterramos.

Sí: ¡la serpiente de oro! " (pp. 135.)

⁶³ LAPSHINA, A. Op, cit., 1982, pp. 100.

sa odhadnúť jej správanie a prežiť v jej povodí. To je pre nich najväčším prejavom hrdinstva. Žiť jednoduchý život v calemarskom prostredí, ktorému dominuje rieka Marañón.

Z rozprávania starého dona Matíasa sa dozvedáme, že indiáni považujú rieku za Boha, rovnako, ako ostatné prvky v okolitej prírode. Rieka im totiž pripomína svojim tvarom a vzhľadom zlatého hada. Súhlasí, že medzi riekou a hadom nie je veľký rozdiel. Oboje patrí k prírode, a človek si nie je plne vedomý ich nástrah. Rieka, zlatý had, nečakane vzala život aj jeho synovi, skúsenému pramárovi Rogeliovi. Don Oswaldo chcel zas pomenovať svoj podnik Zlatý Had, kvôli prírodnému bohatstvu a vzhľadu rieky. Tomu sa však stalo osudným uštipnutie zlatým hadom.

Mestické postavy, ktorých život je riekou ovplyvnený najviac spájajú nadprirodzené vysvetlenie indiánov a zároveň pridávajú svoju reálnejšiu interpretáciu. Rieka má ničivú silu, ktorej sa obyčajný človek nemôže vyrovnáť, ale zároveň je pre mesticov zdrojom obživy. Nazývajú ju preto *nový Boh*, ktorý stvoril mestického človeka z jej vôd a z hlíny z celého sveta. Voda a hlina z celého sveta by v tomto prípade mohla odkazovať na ich miešanecký pôvod. ⁶⁴„Človek je podobný rieke, je hlboký ako ona a je v ňom plno úskalí, ale vždy sa znova derie vpred.“⁶⁵

64 LAPSHINA, A. Op, cit., 1982, pp. 96.

65 "El hombre es igual al río, profundo y con sus reveses, pero voluntarioso siempre." (pp. 10.)

7. Peruánský regionalistický román a dielo *La Serpiente de Oro*

Tvorba Cira Alegríu býva zaradená medzi diela regionalizmu. Regionalistický román je zameraný na špecifické znaky jednotlivých regiónov v Latinskej Amerike. Každý z regiónov má svoje charakteristické znaky, ktoré sú v románe vyzdvihované. Najčastejšie sa jedná o prostredie pralesa, pampy, údolia, Ánd, atď. V regionalistickom románe hrá často dôležitú úlohu práve príroda a rovnako dôležitá je aj téma barbarstva a civilizácie, na ktorú sa už nahliada rôznymi spôsobmi a nie je vždy možné postavu jednoznačne podľa tohto kritéria charakterizovať. V autorovej tvorbe sa s týmito prvkami taktiež stretávame.

Peruánský regionalistický román sa sústreďí na vyobrazenie oblasti Ánd, jej nevyspytateľného prostredia a utlačovania pôvodného obyvateľstva, ktoré však bolo zobrazované už v skorších románoch, ako napríklad *Aves Sin Nido* (1889). Z tohoto dôvodu sa budeme ďalej venovať regionalisticko-indigenistickej próze. Za prvú peruánsku regionalisticko-indigenistickú prózu sa považuje dielo *Cuentos Andinos* (1920), ktoré sa sústreďí na sociálnu stránku a dokumentuje morálku indiánov. So zobrazením indiánskeho obyvateľstva v podobe zaostalých divochov sa stretávame aj v prípade diela *Fabla Salvaje* (1923) od Cesara Valleju. Opačným spôsobom znázornili indiánov Ventura García Calderón vo svojej poviedkovej tvorbe *La Venganza del Cóndor* (1924) a takisto aj Abraham Valderomar v zbierke poviedok *Los Hijos del Sol* (1923), kde obaja popisovali exotickosť a zaujímavosť ich kultúry.

Je dôležité si uvedomiť, že problémy s indiánskym obyvateľstvom zasahovali hlavne do politiky v Peru. V období medzi rokmi 1940 a 1930 spisovatelia svojimi dielami poukazovali na tieto problémy, ale postavy indiánov zobrazovali častokrát nereálne. Stretávame sa preto s dvoma extrémnymi zobrazeniami. Buď bol indián vykreslený ako mentálne zaostalý barbar, alebo ako exotický nevinný obyvateľ, ktorého spoločnosť zotročuje. Prvé autentické zobrazenie prichádza až v štyridsiatich rokoch dvadsiateho storočia s tvorbou Cira Alegríu, kde sa vo svojom vrcholnom diele *El Mundo es Ancho y Ajeno* zamierava na problémy indiánov. Román okrem inovatívneho zobrazenia tohto obyvateľstva predstavuje aj originálnu techniku písania, vďaka ktorej sa čitateľ môže lepšie vcítiť do odohrávajúceho sa príbehu v románe.

V tvorbe Cira Alegríu sa prvýkrát stretávame s hodnovernosťou v zobrazení, hlavne preto, lebo autori, ktorí sa venovali rovnakej tematike častokrát zobrazovali

komunity povrchné. Nevenovali pozornosť presnému a detailnému zobrazeniu zvykov, vyjadrovaniu a dialektom tak, ako je to v diele *La Serpiente de Oro*. Tento román má v sebe inovatívne prvky, ktoré sa odlišujú od klasického peruánskeho regionalistického románu v tomto období. Vzťah medzi obyvateľom Calemaru a okolitej prírody je dokonale harmonický a autor prináša nový, iný pohľad na prales, ako prostredie, v ktorom ľudský život riadi rieka. Miestnych ľudí nemožno považovať za barbarov, ktorí prežívajú v tomto prostredí na základe ich primitívnosti. Obyvatelia v okolí rieky v tomto prípade stelesňujú práve civilizáciu, pretože vo svojom prostredí žijú bez jej ničenia a bez násilia. Kreoli v diele prichádzajú s cieľom využiť prírodu vo svoj prospech a narušiť jej harmóniu. Indiánske postavy nemajú v diele veľké zastúpenie a pôsobia neutrálne. Kreolské postavy nimi pohrdajú, zároveň však využívajú ich poslušnosť. Neskoršia autorova tvorba má však jasnejšie prvky regionalizmu vďaka jednoznačnému odkazu, ktorý poukazuje na zotročovanie indiánov.⁶⁶

Na konci diela sa nestretávame s triumfálnym víťazstvom prírody nad človekom, ale s ich vzájomným súladom. Práve tento idylický vzťah s okolitým prostredím by sme mohli považovať za hlavnú tému v diele *La Serpiente de Oro*. Calemarský obyvateľ a jeho environment sú pevne spätí. Samotný Calemar predstavuje idylické až utopické miesto plné harmónie, v ktorom nie je dôležitý čas, pretože calemarský život je podmienený hlavne prílivom alebo odlivom rieky Marañón. Kvôli všetkým nebezpečenstvám, ktoré číhajú na človeka v pralese alebo nepredvídateľnosti riečeho prúdu, vedú obyvatelia neustály boj o prežitie.⁶⁷ Inakší život by si pravý calemarský obyvateľ ale nevedel predstaviť. Vďaka tomuto neustálemu boju je život týchto ľudí dynamický ako prostredie, v ktorom žijú a medzi človekom a prírodou je utvorený harmonický vzťah.

„Život pri rieke je ako ona sama: stále rovnaký a stále iný. A my pramári ustavične na vode v rytme jej stúpania a klesania, spájame krajiny, ktoré ona rozdeľuje, zväzujúc život so životom.“⁶⁸

66 RODRIGUÉZ-PERALTA, P. "Ciro Alegria: Culmination of Indigenist-Regionalism in Peru." *Journal of Spanish Studies: Twentieth Century*, 7(3), 1979, pp. 337-339.

[online] [cit. 6. 4. 2020] In:< www.jstor.org/stable/27740901 >

67 FOSTER, D.W. *Handbook of Latin American Literature (Routledge Revivals)*. Routledge, 2015.

[online] [cit. 6. 4. 2020] In:< <https://books.google.sk/books?id=rHPbCQAAQBAJ> >

68 "Junto al río la vida es como él: siempre la misma y siempre distinta. Y entre un ritmo de creciente y vaciante, los balseros estamos tercamente sobre las aguas, apuntalando las regiones que separan,

8. Prostredie pralesa v diele a porovnanie s inými dielami

V hispanoamerickej literatúre zastáva prostredie pralesa dôležitú úlohu. Pre domorodých obyvateľov predstavovala okolitá príroda a jej prvky samotné božstvo, o čom sa dozvedáme z legiend a ich mytológie. Prales ako prostredie, v ktorom žijú rôzne skupiny obyvateľstva obklopené tropickou prírodou, tvoril podstatnú časť rôznych literárnych diel už v čase kolonizácie Južnej Ameriky. Prales bol natoľko dôležitou témou v hispanoamerickej literatúre, že vznikol samostatný literárny žáner román pralesa (*novela de la selva*). Medzi najznámejšie diela tohto žánru zaradíme romány *La Vorágine* (1924) od kolumbijského spisovateľa Josého Eustasiu Rivera, dielo *Canaima* (1935) od autora Rómula Gallegosa, ktoré zobrazuje tropický prales vo Venezuele a neskoršie dielo *Los Pasos Perdidos* (1953) od kubánskeho autora Aleja Carpentiera, s ktorými budeme dielo *La Serpiente de Oro* porovnávať. Tento žáner bol špecifický aj v tom, že príroda už nebola iba kulisou, v ktorej sa dej odohrával, ale vystupovala ako samostatná postava.

„To, čo v starej európskej tradícii nebolo ničím iným ako scenériou a obyčajný miestom, kde sa odohrávajú milostné alebo pastierske príbehy, sa stáva stredom pozornosti. Hučiacia rieka, cédre skúšané búrkami a mrazivým vetrom, chvejúce sa kry koky, kvet pomarančovníka a vŕkanie holubov poskytuje odlišný pôžitok ako ten, ktorý je z európskej tradície.“⁶⁹

Vo všetkých dielach je prales zobrazovaný odlišnou formou a pohľad postáv na prales sa líši. Niekedy sa jedná o nehostinné prostredie, v ktorom nemožno prežiť a človeka nakoniec zničí a pohltí. Inokedy je prales popisovaný ako znovuobjavený raj.

Väčšina autorov využívala prales ako protiklad k mestskému životu a snažila sa v ňom anudando la vida." (pp. 154.)

69 SIEBENMAN, G. Op, cit., 1980, pp. 257.

"Lo que en la vieja Europa no era más que escenario tópico y lugar común para felices encuentros amorosos o pastoriles, se convierte aquí en contenido central. El rugiente río, los cedros acostumbrados a las tormentas y los vientos helados, los titilantes arbustos de coca, el azahar de los naranjos y el arrullo de las palomas torcaces producen un placer diferente al del lugar ameno de la tradición europea."

poukázat' na negatívne stránky človeka, ktorý je v obklopení všemocnej prírody bezradný. Zároveň sa venovali iným problémom v spoločnosti, ako bolo napríklad vykorisťovanie zberačov kaučuku, s ktorým sa stretávame napríklad v dielach *Canaima* a *La Vorágine*. Táto skupina autorov však na rozdiel od Cira Alegríu neponúkala natoľko autentické zobrazenie tohto prostredia, pretože autori síce popisovali nesmiernu moc pralesa, ale pôsobili ako vonkajší pozorovatelia z mestského prostredia. Niektorí do pralesa síce vstúpili, ale odniesli si z neho väčšinou negatívne skúsenosti. Do pralesa vstupovali postavy, ktoré najskôr viedli mestský život a po ich údive z prírody dochádzalo k chátraniu osobnosti pohltenej pralesom. Postava z mestskej oblasti je v prípade diela *La Serpiente de Oro* postava dona Oswalda. Preto sa v nasledujúcich odstavcoch budeme zaoberať porovnaním s mestskými postavami vo vyššie uvedených dielach.

Don Oswaldo, ktorí sa síce len krátky čas stal podobný obyvateľom z Calemaru, nezostal po skúsenosti v prírode agresívnejším, ako to bolo u postavy Marcosa Vargasa, ktorého posadol duch *Canaima*. Prales v diele *Canaima* viedol v niekoľkých prípadoch postavy k sebapoškodzovaniu a k vraždám. Postavy z Calemaru mali napriek blízkosti k pralesu zachované silné morálne hodnoty a ku všetkým sa správali úctivo. V ich prípade spojenie s pralesom neznamenal premenu v zlo a barbarstvo, ale premenu na človeka, ktorý žije v harmónii s okolitým prostredím a odráža v sebe dobré vlastnosti prírody a ľudí, ktorí v nej žijú. Marcos Vargas v diele niekoľkokrát nasadzoval svoj vlastný život a dráždil prales svojou odvahou. Tým si postavy dokazovali, že sú pravými mužmi. Calemarský pramári takisto nasadzovali svoj život pri ich práci, ale zachovávali si pokorný postoj voči rieke a pralesu, ktorá sa po chorobe z pralesa z postavy Marcosa Vargasa postupne vytráca. Na rozdiel od dona Oswalda, ktorý sa skláňa pred veľkoleposťou prírody, sa postava Marcosa Vargasa cíti ako samotný boh v okolitej prírode.

V diele *Los Pasos Perdidos* s stretávame s postavou muzikológa bez mena, ktorý odchádza skúmať domorodé hudobné nástroje do pralesa. Podobne ako postava dona Oswalda, je muzikológ natoľko inšpirovaný okolitou prírodou, že sa rozhodne vytvoriť v nej svoje životné majstrovské dielo. Muzikológovi sa však jeho zámer nepodarí, pretože k dokončeniu jeho cieľa mu chýba papier, okolité prostredie mu nepostačuje k dokončeniu práce a prostredie pralesa sa pre neho stáva neznesiteľným. Ten sa nakoniec vracia späť k mestskému životu. Jeho neskorší pokus o návrat k životu v pralesi

mu však nevychádza. Don Oswaldo, ktorý sa rozhodol založiť spoločnosť Zlatý Had, nedostáva po uhryznutí hada ani príležitosť k návratu do Limy. Neprechovával však k pralesu negatívny postoj, ale uvedomoval si svoju rozpoltenosť medzi mestským a prírodným životom. V oboch prípadoch sa jedná o postavy intelektuálov, ktorí išli hľadať do neznámych prostredia možné obohatenie, či už duchovné alebo majetkové. Don Oswaldo, podobne ako postava muzikológa však zaváhali medzi mestským životom a životom v pralesi a nebolo im umožnené zrealizovať svoj cieľ.

Postava Artura Cova v diele *La Vorágine* je nútená utiecť so svojou priateľkou Alicou do pralesa. Jeho postava je sebestredná a často sa odvoláva na mestský život, ktorý je pre neho civilizovaný a k pralesu má negatívny postoj. Don Oswaldo považuje zo začiatku domorodcov a miešancov z prostredia pralesa taktiež za necivilizovaných a nerozumie všemocnosti okolitej prírody. Postupne sa postava Artura Cova mení, chátra, blúzni a jeho reč sa mení taktiež. Na začiatku diela jeho postava využíva kultivovaný jazyk, dôkladne popisuje svoje pocity a okolie, vyjadruje sa slušne, ale v zapätí, keď si uvedomuje jeho malosť v porovnaní s prírodou, mení sa aj jeho spôsob vyjadrovania. S podobným javom sa stretávame aj u postavy dona Oswalda, ktorá sa naučí novému dialektu a snaží sa ho napodobňovať. Don Oswaldo ale nezabudol a neprišiel o svoje predchádzajúce kultivované vyjadrovanie. Po jeho premene bol schopný sa dobrovoľne prispôsobiť prostrediu, ku ktorému nemal negatívny postoj. Obe postavy sa začali prostrediu podobať, blúznili, zmenili spôsob svojho života a príroda nakoniec rozhodla o ich osude.

9. Vplyv pralesa na vznik diela a jeho zobrazenie v diele

Ako bolo už spomínané, samotný autor diela pochádzal z prostredia v blízkosti Maraňónu. Je potrebné si uvedomiť, že v románe *Serpiente de Oro* sa za prales nepovažuje len plocha, ktorá je husto pokrytá stromami, je nemožné cez ňu prejsť a všade naokolo číha nebezpečenstvo.⁷⁰ Autor a postavy v diele, vnímajú okolitú prírodu ako celok, v ktorom tropický prales, rieka a hory spoločne vytvárajú prostredie, kde sa príbeh odohráva. Rieka a hory sú súčasťou pralesa, tak isto aj Calemar, ktorý prekvitá životom a ľudia sa v ňom nemenia na surovcov a netvorov. Pôvod autora dopomohol

⁷⁰ LAPSHINA, A. Op, cit., 1982, pp. 95.

k odlišnému vnímaniu prírody. Keďže pochádzal priamo z prostredia pri rieke Marañón, nepopisoval ho ako cudzinec, ale ako človek, ktorý je priamo začlenený do jej kolobehu. Sám túto skutočnosť potvrdzuje vo svojej eseji *Aprismo and Literature*. „Osobne si myslím, že podstatná výhoda spočíva v tomto: Je dôležité nazerať na prírodu a na človeka z pohľadu miestneho obyvateľa, ktorý žije tam, kde sa príbeh odohráva. To mi umožnilo dôveryhodnejšie zobrazit' skutočnú podobu tropického pralesa. Pretože taký pozorovateľ, na rozdiel od tých nezasvätených, sa neschyľuje k zbytočnému preháňaniu.“⁷¹

Hlavným zámerom autora bolo podať autentické zobrazenie života v okolí rieky Marañón. Samotné dielo vzniklo na základe poviedok a kratšieho románu, z ktorých autor vytvoril jedno rozsiahlejšie dielo. Za základ románu *La serpiente de Oro* sa považuje autorom samostatne publikovaný kratší román s názvom *Marañón* a poviedka *La Balsa*. Názvy poviedok predstavujú najdôležitejšie súčasti života obyvateľov Calemaru a slúžili ako podklad k románu. Štruktúra románu pôsobí vďaka krátkym kapitolám, ktoré sa samostatne rozvíjajú a každá sa zaoberá svojou vlastnou špecifickou témou, ako zbierka samostatných poviedok, patriacich pod jednu tematiku, ktorá zobrazuje život v údolí Marañónu.⁷²

Na rozdiel od ostatných diel, v ktorých zohráva prales dôležitú úlohu, v diele nepôsobí negatívne a nie je nutne nepriateľský voči človeku, ktorý sa rozhodne do neho vstúpiť. V diele je najdôležitejšia prítomnosť prírody, na ktorú obyvatelia nahliadajú odlišne v porovnaní s inými dielami. Prales má podľa nich aj dobré vlastnosti a mnohokrát je postavami popisovaná jeho nádhera. Postavy vedia o neskrotnosti a nadvláde prírody nad ich životmi, avšak na túto skutočnosť nenahliadajú pesimisticky. Nepredvídateľnosť prírody tak isto ako nepredvídateľnosť samotného života sa v diele prejavuje zameraním postáv na ich spôsob žitia v súlade s ňou. Oslavujú samotný život, v ktorom sa veci neustále menia a pokračujú ďalej, nezaoberajú sa jeho zmyslom, pretože

71 ALEGRÍA, C. "Aprismo and Literature." *Books Abroad*, vol. 12, no. 1, 1938, pp. 10. [online] [cit. 5. 4. 2020] In:<JSTOR, www.jstor.org/stable/40079111.>

“Personally I believe that its essential merit lies in the fact: of its having looked at nature and at man from the point of view of a native of the place where the story develops. This enabled me to achieve a more faithful version of the reality of the tropical forest; for such a spectator is not prone, as is the outsider, to overstatement.”

72 ALDRICH, M. "El Don Cuentístico de Ciro Alegria." *Hispanófila*, no. 19, 1963, pp.50. [online] [cit. 6. 4. 2020] En:< www.jstor.org/stable/43806747.>

ich jediným zmyslom je žiť ďalej a ísť vpred tak, ako neustále prúdi rieka. Tak ako v ostatných dielach, aj v tomto románe by sme mohli prírodu považovať za hlavnú postavu, ktorá neslúži iba ako priestor, v ktorom sa dej odohráva. Prírodu nemožno pokoriť mužnosťou, odvahou alebo silou. Je potrebné vedieť sa jej prispôbiť, uvedomiť si jej dynamickosť a žiť rovnako flexibilne ako ona. Napriek tomu, že život v prírode je nebezpečný a prináša niekoľko neočakávaných situácií v podobe smrti, chorôb, utkania pred úradmi a iných nástrah, pre obyvateľov Calameru je práve toto idylický a harmonický život, ktorý je nepredvídateľný rovnako ako samotný prales a rieka.

10. Záver

Napriek tomu, že väčšia pozornosť sa venuje neskoršej tvorbe Cira Alegríu, môžeme dielo *La Serpiente de Oro* považovať za jeden z vrcholných diel peruánskej literatúry. Autor si v jeho debutovom románe zvolil na zachyteniu náročnejšiu tému, než bola charakteristická téma v peruánskej literatúre v tomto období. V diele nemožno považovať za hlavnú tému autentické zobrazenie indiánskeho obyvateľstva alebo vstup mestského človeka do pralesa, ktorý ho pohltí. Ciro Alegria dokázal v tomto románe dôveryhodne zachytiť komunitu mesticov v okolí pralesa, ktorému dominuje neskrotná rieka Marañón. Zároveň sa však okrajovo stretávame s témami indigenistického románu a s témou mestského človeka, ktorý spozná silu okolitého prostredia. To však nenarušuje autorov zámer o hodnovernom zdokumentovaní spôsobu života v prostredí, ktoré mu bolo blízke.

O jeho fenomenálnej schopnosti jednoducho a zároveň detailne podať obraz o živote a prostredí, v ktorom postavy žijú, svedčí aj autorov dôraz na formu, akou je dielo napísané. Predstavuje nám calemarskú komunitu ako základnú stavbu spoločnosti v údolí pri rieke, ktorá plní v ich spoločnosti dôležitú úlohu a taktiež reprezentuje ich životný štýl. Calemarčania sú špecifický svojimi prvkami v reči, majú vlastný dialekt, slovná zásoba a ich spolupatričnosť si môžeme všimnúť aj pomocou ich vyjadrovania. Postavy sa často vyjadrujú za pomoci prirovnaní k okolitým prvkom v prostredí, popisujú okolie a dokonca aj ich zážitky pomocou toho, čo poznajú najlepšie- pomocou prírody. Melodickosť jazyka a popisy pomocou farieb sú neustálou súčasťou vyjadrovania postáv, ktoré by sa mohli na prvý pohľad zdať obmedzenejšie. Bohatosť ich jazyka sa však prejavuje zameraním na popis všetkého pomocou vlastností a prvkov, ktoré patria prostrediu v ktorom žijú. Poznáme ich piesne a ódy na riek, tú si však uctia aj v bežnej reči. Ich vlastný jazyk je melódia, ich slová a ich spôsob vyjadrovania tak neustále chváli okolitú prírodu. Tým pridávajú do popisu okolitého prostredia aj svoj vlastný špecifický pohľad na svoje okolie.

Calemarská komunita ich svetu, v ktorom hrá hlavnú úlohu príroda, rozumejú svojim vlastným spôsobom. Ich vnímanie vecí sa odlišuje od ostatných tak, ako to bolo v prípade dona Oswalda, ktorý sa snažil všetko objektívne kvantifikovať a nevnímal „prirodzený“ okolitý svet rovnako, ako ho vnímali calemarské postavy. Za

jediný a pravdivý pohľad na svet považoval výpovede exaktnej vedy. Avšak bežný život statkárov a prievozníkov nevyžadoval chápanie presným, objektívnym spôsobom. Komunita najviac blízka prírode a otvorená jej dynamickosti neprestala veriť v prirodzený, „jednoduchší“ svet a zachovala si svoj vlastný pohľad na svet okolo seba. Autor pomocou tohto diela odráža myslenie a vnímanie ľudí žijúcich pri rieke v údolí Maraňónu. Napriek vedomosti týchto postáv o vzdialených miestach predstavuje pre nich oblasť Calemaru ich vlastný celý svet. Vzájomná harmónia s prostredím im umožňuje žiť dynamicky. Spoločne prežívajú svoje každodenné malé hrdinstvá na rieke a s pokorou nahliadajú na svoj malý, ale veľkolepý svet. Spoločnosť im robí zvuk rieky, ktorá im neustále spieva svoju nekonečnú pieseň života.

11. Resumé

Cieľom tejto bakalárskej práce je priblížiť život calemarských postáv, ktorý je do veľkej miery ovplyvnený okolitou veľkolepou prírodou, v diele *La Serpiente de Oro* od peruánskeho autora Cira Alegriú. Prácu možno rozdeliť na tri hlavné časti, ktoré dopomohli k detailnejšiemu vykresleniu charakteru a vnímania postáv v calemarskom prostredí.

Prvá časť sa sústreďuje na priblíženie života Cira Alegriú, ktorý bol priamym svedkom života takejto komunity. Vďaka jeho politickej kariére mal taktiež možnosť nahliadať na problémy a život týchto skupín. Pomocou literatúry tak mohol neskôr svoje názory a problémy nespravodlivosti rozširovať medzi ostatných, čo sa prejavilo hlavne v jeho neskorších románoch. Keďže jeho tvorba je do veľkej miery ovplyvnená politikou a sociálnou situáciou, dielo rozoberáme aj z tohto hľadiska. Dokazujeme, že politika nezasahuje výraznejšie do života postáv, pretože majú nadstavené svoje vlastné morálne hodnoty, ktoré dodržiajú. Venujeme sa aj dôležitosti viery v živote jednotlivých postáv, ktorá taktiež súvisí s ich morálkou.

V hlavnej časti rozdeľujeme postavy do troch skupín. Dôležité bolo popísať postavy, ktoré najviac odrážajú jednotlivé témy a motívy, ktoré sú ovplyvnené okolitým prostredím. Na začiatku analyzujeme indiánske postavy a ich zobrazenie v tomto románe. Tie v diele pôsobia neutrálne, je však možné na ich postavách pozorovať niektoré témy, ktorými sa bližšie zaoberáme a zameriavame sa hlavne na prvky vyskytujúce sa v indigenistickom románe. Najväčšia pozornosť je sústredená na mestické postavy (*cholos*), ktoré majú utvorenú svoju vlastnú komunitu. Tá sa vyznačuje jasnou spolupatričnosťou a vzájomným rešpektom k ostatným obyvateľom, ale najmä k prírode. Podrobnejšie popisujeme mužské a ženské postavy, ktoré najjasnejšie reflektujú jednotlivé témy, ktoré však platia pre celú ich komunitu. Popisujeme aj samotnú rieku Marañón, ktorú zaraďujeme medzi hlavné postavy. Dokazujeme tak harmonické súžitie medzi obyvateľmi Calemaru a okolitou prírodou. Poslednou súčasťou sú postavy kreolské. Pre ostatných predstavujú cudzincov (*forateros*), ktorí do prostredia Calemaru nepatria. Bližšie popisujeme dve kreolské postavy. Tým sa síce podarí do určitej

miery do prostredia zapadnúť, prechádzajú zdanlivým vývojom, nikdy však nebudú schopné vytvoriť si taký vzťah s prírodou ako Calemarčania.

V poslednej časti upriamujeme pozornosť na regionalistický román, približujeme jeho jednotlivé aspekty a porovnávame ich s dielom *La Serpiente de Oro*. Následne popisujeme prostredie pralesa a dielo porovnávame s tromi významnými románmi pralesa. Najviac sa sústreďujeme na postavu mešťana dona Oswalda, ktorý sa rozhodol vstúpiť do nevyspytateľnej prírody.

Napriek tomu, že sa jedná o debutové dielo, autor preukázal svoje vynikajúce schopnosti spisovateľa, ktorý dokáže hodnoverne a zároveň pútavo priblížiť život komunity pri rieke. Tieto jeho charakteristické znaky sa prejavujú aj v jeho neskoršej, výrazne indigenisticky zameranej tvorbe. Týmto môžeme s určitosťou považovať jeho prvý významný román za jeden z vrcholov peruánskej literárnej tvorby.

12. Résumé

In this bachelor's thesis focused on the novel *La Serpiente de Oro*, written by peruvian author Ciro Alegría, we were able to look more closely on the life of the characters in Calemare, which is considerably influenced by the magnificent surrounding nature. The work can be divided into three parts which contributed to a more detailed depiction of the character and their perception of the Calemare nature.

The first part is focused on the life of Ciro Alegría, who was a true witness of this community's life. Thanks to his political career he was able to observe the problems and life of these social groups. By the means of literature, he later spread his opinions and pointed out the problems of injustice amongst others, which then showed mainly in his later works. As his novels are to a large extent influenced by politics and social situation in Peru, we analyse his writing from this point of view as well. We prove that politics does not significantly interfere with the life of the characters, who have their own strongly developed moral values according to which they live. We also touch upon the importance of faith in the life of the characters, which is also related to their morale.

In the body of this work the characters are divided into three groups. It was important to describe the characters most resemblant of the themes and motifs influenced by the surrounding environment. At the beginning we discuss the indian characters and their depiction in the work. These appear neutral, but it is possible to notice some of the themes of the indigenous novel that we describe. The most attention is given to the mestic characters (*cholos*) who are a part of their own community. It is defined by the clear fellowship and respect not only to the other inhabitants, but also to nature. Male and female characters who reflect the individual themes applicable to the whole community most visibly are described more closely. We also address the river Marañón itself, as it is considered one of the main characters. By this we prove the harmonious cohabitation between the people of Calemare and the environment they live in. The last part of this are the creole characters. For others, they represent strangers (*forateros*) who do not belong to the environment of Calemare. Two of these creoles are described in a more detailed way. These manage to fit into the environment and they go through an illusive development, but they will not come anywhere close to the kind of a harmonious relationship the Calemare people have with the nature.

In the last section we look at the regional novel and describe its individual aspects while comparing it with *La Serpiente de Oro*. Furthermore, we address the setting of the jungle and compare it to three significant novels with the same setting. We focus mainly on the character of don Oswaldo, engineer from Lima.

Despite the novel being a debut, the author showed the excellent skillset of a writer who can faithfully and captivatingly showcase the life of a specific community. These skills also appear in his later, significantly more indigenous-focused writing. By this we can with certainty consider his first important novel one of the peaks of the Peruvian literary art.

13. Resumen

El objeto de este trabajo ha sido enfocar la vida de los poblantes en Calemar. En la novela *La Serpiente de Oro* del autor peruano Ciro Alegría la vivencia de los poblanos es en gran medida influida por la naturaleza de Calemar. A través de los capítulos podemos observar el carácter específico de los habitantes y también podemos enfocarse en la descripción del desarrollo de sus personalidades.

Primera parte se dedica a la vida de Ciro Alegría y acerca su experiencia personal con la gente de la comunidad cholista. En su carrera política se ocupó también de los problemas de habitantes indígenas y describía detalladamente la situación social de ellos en su obra literaria, sobre todo en sus novelas indigenistas. La situación política y social notablemente influyó su novelística. En la obra el impacto de la situación social es prescindible. La gente poblana tiene su propio sistema de leyes comunitarios y código moral que respeta. También presentamos la fe y creencia de la comunidad de Calemar que forman parte integrante de su vida.

El núcleo de trabajo se dedica a la descripción detallada de los personajes en la novela. Los dividimos en personajes mestizas, indígenas y criollas. Nos centramos en la característica de cada personaje importante en la obra y deducimos la influencia del ambiente selvático a ella. Mostramos que la selva y el río tienen rol destacada en la vida de la gente que vive en la cercanía de la naturaleza. Los indígenas representan los habitantes que no pertenecen al valle de Calemar y son descritos como personajes neutrales. Los mestizos mantienen una relación intensa con su ambiente, respetan la naturaleza poderosa y viven en una coexistencia armónica con su medio ambiente. Los forasteros no son capaces de adaptarse absolutamente a la naturaleza selvática de Calemar. Aunque podemos observar cierto cambio y desarrollo de sus caracteres, nunca mantengan relación armónica con la naturaleza. También describimos varios temas relacionados con la vida cotidiana de los vallinos o de los indígenas.

En la parte final nos dedicamos a la novela regionalista, introducimos varias obras peruanas y acercamos aspectos importantes de la novela regionalista en la obra *La Serpiente de Oro*. También presentamos el género de la novela selva y comparamos la obra con tres novelas importantes que pertenecen a ese género. Nos centramos a la personaje de don Oswaldo, el forastero, que representa un individuo que viaja a la selva.

La obra *La Serpiente de Oro* representa la novela debutante en su carrera novelística. Es necesario resaltar la originalidad y autenticidad del autor. Ciro Alegría creó un imágen auténtico de los poblantes vallinos de Calemar. Con la misma credibilidad describe la vida de los indigenas en su obra posterior .

14. Bibliografía

Primárne zdroje:

ALEGRÍA, C. *La Serpiente de Oro*. La Habana: Edición Popular, 1961. Print. Escritores Latinoamericanos.

ALEGRÍA, C. "Aprismo and Literature." *Books Abroad*, vol. 12, no. 1, 1938, pp.9-11. [online]

En: <JSTOR, www.jstor.org/stable/40079111.>

Sekundárne zdroje

ALDRICH, M. "El Don Cuentístico de Ciro Alegría" *Hispanófila*, no. 19, 1963, pp.49-59.

[online] En:< www.jstor.org/stable/43806747.>

ESCOBAR, A. *La serpiente de oro, o, El río de la vida*. Lima: Universidad Nacional Mayor de San Marcos, 1993. Colección Prisma.

FOSTER, D.W. *Handbook of Latin American Literature (Routledge Revivals)*. Routledge, 2015.

[online] In:< <https://books.google.sk/books?id=rHPbCQAAQBAJ> >

G. ESCAJADILLO, T. "El indigenismo narrativo peruano." *Philologia Hispalensis*, 1989, núm.4, pp.117-119.[online] En: < <https://doi.org/10.12795/PH.1989.v04.i01.10>>

LAPSHINA, L. "Una gran novela de América :el estilo en 'La Serpiente de oro' de Ciro Alegría." *Boletín Cultural y Bibliográfico*, 1982, vol.19, núm.3, pp. 95-107.

LAZO, R. *La novela andina: pasado y futuro*. Mexico: Porrúa, 1982.

MATE, HUBERT E. "Social Aspects of Novels by López y Fuentes and Ciro Alegria." *Hispania*, 1956 vol. 39, no. 3, pp. 287-292.

[online] En:<<https://www.jstor.org/stable/pdf/336006>>

PÉREZ BLANCO, L. "Canto, drama y tragedia en la narrativa de Ciro Alegria." *Boletín Millares Carlo*, 1982, núm.5, pp.9-38. [online]

En:<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1448702>>

PÉREZ DE COLOSÍA RODRÍGUEZ, M. "El indigenismo y las novelas de Ciro Alegria." *Anales de la literatura hispanoamericana*, 1976, núm. 5, pp. 165-193.

[online] En:<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=51930>>

PESCATELLO, A. *Female and Male in Latin America*. Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1973, pp. 5. ISBN: 9780822974215 [online]

In:<<https://books.google.cz/books?>

[id=X1b3LpZM14UC&lpg=PP1&hl=sk&pg=PP1#v=onepage&q&f=false](https://books.google.cz/books?id=X1b3LpZM14UC&lpg=PP1&hl=sk&pg=PP1#v=onepage&q&f=false)>

POLAR, A. "La imagen del mundo en La serpiente de oro." In *La novela peruana: Clorinda Matto de Turner, Enrique López Albújar, Ciro Alegria, José María Arguedas, Manuel Scorza, Julio Ramón Ribeyro, Mario Vargas Llosa*. Lima: Centro de Estudios Literarios Antonio

Cornejo Polar – CELACP, 2017, pp. 51-62. [online] En:<

www.jstor.org/stable/j.ctt1k3s9jw.11>

RODRIGUÉZ-PERALTA, P. "Ciro Alegria: Culmination of Indigenist-Regionalism in Peru" *Journal of Spanish Studies: Twentieth Century*, 7(3), 1979, pp. 337-352.

[online] In:<www.jstor.org/stable/27740901>

SIEBENNMAN, G. *La serpiente de oro, novela cholista*. San Gall: Universidad de San Gall, 1980, pp.255-272. [online] En:<<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=899150>>

URDANIVIA BERTARELLI, E. "Para Una Nueva Lectura De Ciro Alegria." *Revista De Crítica Literaria Latinoamericana*, vol. 4, no. 7/8, 1978, pp. 175-181.
[online] En:<*JSTOR*, www.jstor.org/stable/4529876.>

VALLE, M. "La evolución de las figuras religiosas en la novela peruana." *Ibero-amerikanisches Archiv*, Neue Folge, 5, no. 4, 1979, pp. 309-313.
[online] En:<www.jstor.org/stable/43392271>

Ďalšia použitá literatúra:

CARPENTIER, A., GONZÁLEZ ECHEVARRÍA, R., ed. *Los pasos perdidos*. Madrid: Cátedra, 1985. Letras Hispánicas. ISBN 84-376-0502-4.

GALLEGOS, R. *Canaima*. La Habana: Casa de las Américas, 1973. Literatura Latinoamericana.

RIVERA, JOSÉ E. *La vorágine*. Caracas: Biblioteca Ayacucho, 1993. Biblioteca Ayacucho. 1-50. ISBN 980-276-277-6.